

HET DWERGMANNETJE

DOOR IDA KELLER

NIJKERK G.F. CALLENBACH

HET DWERGMANNETJE

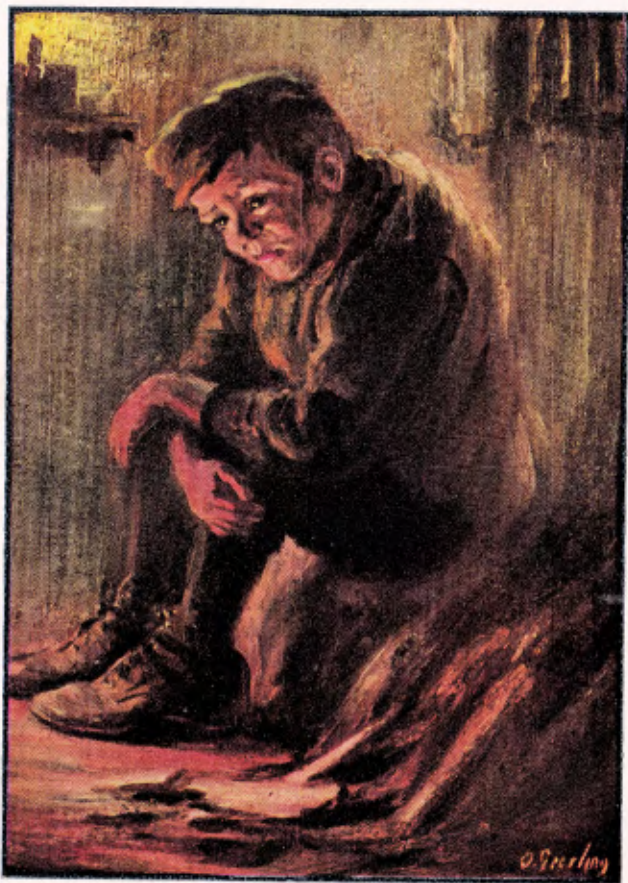
DOOR

IDA KELLER

Geïllustreerd door O. Geerling

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

.... peinzend in de vlam bleef zitten staren,.... blz. 14

HOOFDSTUK I.

Veracht en verworpen.

't Liep tegen Sint-Nicolaas. Een golvende menschenmenigte vulde de voornaamste winkelstraten, af en toe tegen elkander opbotsende, wanneer auto of vrachtwagen zich dreigend een weg baande, om vervolgens weer aaneen te sluiten. Alle rangen en standen waren vertegenwoordigd in de Kalverstraat, op den Nieuwendijk, den Heiligenweg en bij de groote bazar in de Reguliersbreestraat; want nadat het dagen achtereen geregend had, was het nu eindelijk droog. En hoewel straten en pleinen één chocoladevla geleden vanwege de modder en het slik, men behoefde in ieder geval geen lastige paraplu omhoog te houden, wat bij het doen van inkoop en zoo hinderlijk kan zijn. Bij de Bijenkorf op het Damrak krioelden de menschen als een reusachtige massa mieren dooreen en het duizelde den toeschouwer bij de gedachte, hoe het daarbinnen wel gesteld moest zijn. Iedereen wilde zijn kans waarnemen om, nu het weer droog was, allerlei benoedigheden in te slaan tot verheugenis van magen en vrienden. Vaders in dikke jassen en beladen met groote pakken zwoegden aan de zij van vrouwlief voort met een blij visioen van glunderende kindergezichtjes op den heerlijken Sint-Nicolaasavond voor

oogen. Moeders met blijde kindertjes aan de hand, wier halsjes zich rekten om begeerige blikken te werpen over de drempels van de vensters naar de tooverwereld daarachter, waar poppen in draaimolens voorbijzweefden en dansende wollen beren begeerlijke dingen lieten kijken. 't Was gezellig op straat, in-gezellig. En hoewel soms de een of ander zich een onvriendelijke opmerking veroorloofde aan het adres van een voorbijganger, die noodgedrongen hem of haar een ongewenschten stomp had toegebracht, bleef toch de goede stemming onder het publiek vrijwel bewaard.

De menschen in de winkels hadden het nu veel te druk om acht te geven op wat daarbuiten op straat voorviel, en de winkeliers met hun bedienden hadden in het geheel geen tijd of oog daarvoor. Niemand lette dan ook op een kleine, ineengedrongen gestalte, die, op een stoep gezeten van een hoekhuis in de Kalverstraat, al die drukte en beweging opletend gadesloeg. Bij den eersten oogopslag kon men moeilijk onderscheiden, of men met een kind, een knaap, of een man te doen had. Ineengedoken als hij daar zat, had men hem voor een vijf- of zesjarige kunnen houden. Maar de lange armen, die hij met de ellebogen op de knieën liet rusten, konden van een opgeschoten jongen zijn, terwijl het gelaat een oudmannetjesachtige uitdrukking vertoonde. 't Was een kind-mannetje, hoewel geen lilliputter, want dan zouden de ledematen meer evenredig met het lichaam zijn geweest. Hij was ordentelijk gekleed, ofschoon zijn kleeding reeds de kenmerken van nieuwhed verloren had. De zeer zeker heel kleine voeten staken in lompe, gelapte schoenen en op zijn hoofd droeg hij een pet van onbestemd fatsoen in dito kleur. Hoe oud en vreemd zijn gezicht ook leek, toch hadden de groote,

grijsblauwe oogen onmiskenbaar een uitdrukking van verstand en zelfs van eenige scherpzinnigheid.

Nagenoeg onbeweeglijk zat hij daar, het hoofd in de handen gesteund, schijnbaar onafgebroken voor zich starende, in werkelijkheid acht gevende op de voorbijgangers, die haast hadden, zoowel als op de langzaam stappende politie-agenten. Of dat schouwspel hem vermaakte, vermoeide, of wel onverschillig liet, kon men op zijn gezicht niet lezen; er sprak noch begeerte, noch smart, noch afgunst uit zijn blik.

Geruimen tijd had hij daar zoo gezeten, toen de klok op den Dam begon te spelen, hetgeen levendig zijn belangstelling scheen te wekken. Blijkbaar luisterde hij met inspanning toe, totdat het spel geëindigd zou zijn en de dreunende slagen zich zouden laten hooren. Toen telde hij zacht voor zich heen: „Eén... twee... drie... vier.” Hij schrikte er van, stond haastig op en begon zelfs met eenige drift in zijn bewegingen langs den huizenkant voort te scharrelen.

Nu hij daar in zijn volle lengte heenging, kon men eerst recht zien, hoe mismaakt hij was. Hij liep, op zijn kleine voeten in de groote schoenen, zoo vlug als de drukte op straat hem dit veroorloofde. Af en toe kreeg hij een stoot en een duw, doch hij hield zich maar, alsof hij daarvan niets merkte. Zoo bereikte hij den Singel bij de Munt. Een enkele blik op de torenklok was voldoende om hem te overtuigen, dat het daareven werkelijk vier uur geslagen had. Dus waren de scholen reeds uit!

Aan het begin van den Singel bleef ons mannetje even stilstaan. Blijkbaar om op adem te komen, want hij hijgde zeer. En geen wonder, want het was duidelijk te zien, dat hij een kippeborst had en dus zeer moeilijk adem-

haalde. Eerst scheen hij van plan te zijn om door te loopen, maar alsof hij opeens bedacht, dat het einde van zijn tocht nog ver was, ging hij na een paar schreden op den Singel opnieuw op een stoep zitten. En nog was hij haast niet gezeten, of daar kwam het gevaar, dat hij, gelijk nu bleek, had trachten te ontduiken. In stormloop renden eenige jongens, zoo pas uit school gekomen, met de tasch op den rug of in de hand, van den anderen kant den Singel op naar de Kalverstraat. Het mannetje maakte een beweging van schrik en dook nog meer ineen, want waren dat niet zijn kwelgeesten, die hij vreesde, als een haas de honden? Zijn hart was nu een hazenhart gelijk. En zij, die honden, hadden hem ook reeds in 't oog.

„Hal daar hebben we Daantje Dwerg,” riep er een uit den troep.

„Nietes! hij heet geen Dwerg, maar Donkere Daan,” riep een ander.

„Och jong, welnee! hoe kan dat nou, „donkere dwerg”? Zijn bochel geeft toch licht af?” sarde een derde. „Kijk dan maar. Hier, keer je eens om, Daan Dwerg.”

En nu begonnen ze te zingen: „'t Is die bult zijn eigen schuld, dat hij dien bult moet dragen.”

„Zeg Daan,” had weer een vierde iets bedacht, „ik weet een buitenkansje voor je. Zal ik het je eens zeggen? Op de kermis kun je je laten kijken in een spul voor een stuiver den persoon. Dan kun je kunstenmaken en op je hoofd gaan staan, of dansen voor de lui. Er zit geld in je bochel en je kleine beentjes. 's Jonge, 's jonge! je kunt er goud uit slaan.”

„Laten we 't eens probeeren,” opperde een vijfde, „of dat waar is. Hier, Bert, hou jij mijn tasch eens vast, dan zal ik hem onderst boven keeren.”

Het dwergmannetje kromp ineen van angst. Zijn oudmannetjesgezicht was beurtelings vaalbleek en hoogrood geworden onder de beschimping, die men hem aandeed; maar hij had niets gezegd, geen woord, geen klacht geuit. Plotseling ontdekte zijn oog evenwel een politie-agent, die, als een reddende engel, het Sophiaplein kwam afstappen, juist in de richting, waar hij zich bevond. Zijn kwelgeesten hadden hem evenwel nog niet gezien.

„Wat is hier te doen?” hoorden zij opeens. „O, is 't weer zoo? Vooruit, jongeheeren, en laat dat mannetje met rust! Of willen jelui kennismaken met het politie-bureau? Vooruit, zeg ik! En gauw wat!”

De jongens stoven als een wervelwind uiteen en verdwenen in de Kalverstraat tusschen het menschengewoel. Het mannetje zat nog te rillen en te beven op zijn stoep.

„Ik zou maar naar huis gaan,” raadde de agent hem goedig. „'t Is op straat niets voor je gedaan, als de scholen uitgaan en de jongens loskomen. Van die bengels heb je niets goeds te verwachten, dat weet je nu eenmaal.”

„Soms toch wel,” zei Daantje, den agent dankbaar aanziende. „Aan den anderen kant van de stad geven ze mij wel eens centen en snoepgoed, maar hier, bij de Kalverstraat, zijn ze altijd ruw en hard. Ik denk, dat het komt, omdat ze aan dezen kant allemaal zoo rijk en deftig zijn.”

„Arme toberd,” schudde de agent zijn hoofd, terwijl hij langzaam verder stapte. „Hij is en blijft een veracht en verworpen wezen voor die jongenswereld.”

HOOFDSTUK II.

Doornen en distelen.

Daantje stond nu ook op om zijn weg te vervolgen; maar hij vermeed de drukke straten en zocht zoo langs een omweg thuis te komen. Na de brug overgegaan te zijn, hield hij zich bij voorkeur aan den waterkant onder de kale boomen van de Heerengracht, waar hij moeizaam voortliep, een heel eind ver, tot de gracht een groote bocht maakte en naar nauwere straten voerde. Maar Daantje moest nog verder. Hij doorkruiste een heel net van straatjes en steegjes en belandde eindelijk in een buurt, waar alleen het geoefende oog nog eenige slopjes kon ontdekken tusschen bouwvallige, er overheen hangende woningen, die voorover hielden van ouderdom, gelijk blinden die den hals rekken naar het ongeziene licht der zon. En ook daar vond men nog kelderwoningen.

In die omgeving voelde Daantje zich meer op zijn gemak dan in het centrum der stad. Daar was hij gewonnen en getogen, daar dacht hij ook te sterven. Niemand deed hem daar moeite aan, geen mensch schold hem daar uit of riep hem na. Daantje was daar trouwens een oude bekende, over wiens houding en gang zelfs de kinderen zich niet meer vroolijk maakten.

Er bevonden zich in de steeg, die het einddoel was van zijn tocht, een paar kleine winkeltjes, benevens een herberg, beter gezegd een kroeg, een opslagplaats van lompen en beenderen en een oude paardenstal, die in betere dagen aan een huurkoetsier had toebehoord. Achter dien paardenstal liep een donkere, killige gang, die uitliep op een hoop

vuil, scherven en koolstronken inclus. Vlak daarnevens was een kelderkrot, waarvan de deur uit de scharnieren hing en met een touw moest worden dichtgebonden, wilde men niet, dat iedereen maar vrij in en uitloopen kon; en het geheim van die sluiting was alleen het dwergmanneltje bekend, met vernuftig overleg had hij haar aangebracht.

't Was bijna volslagen donker aan dit einde der steeg, toen hij de deur had bereikt; want de lantaarn aan den ingang verlichtte de steeg maar voor de helft. Hij maakte dus op het gevoel de deur los en trad binnen, waarna zijn allereerste beweging was, een olielampje te ontsteken, dat op een plank tegen den muur zijn vaste plekje had. Vervolgens rakelde hij het vuur op, dat onder den open schoorsteen, waar zich kachel noch haard bevond, tusschen eenige steenen op een vernuftige wijze aangebracht, maar nu ingerekend was. En nu liet hij zijn blik eens gaan door het vertrek, dat eigenlijk geen vertrek, doch slechts een kelderruimte was met een rood steenen vloer, beschimmelde muren en een open schoorsteen. 't Had slechts één venstertje, goed met tralies afgesloten. Wanneer men bij dag daardoor naar buiten keek, was het onmogelijk van de voorbijgangers, maar die waren er niet veel, iets meer te zien dan alleen de voeten. En het was aan hun klompen, afgetrapte schoenzoolen of oude slossen, dat de bewoner hen kende.

Daniël Donkers woonde hier alleen. Hoe en wanneer hij in den kelder gekomen was, zou hij u onmogelijk kunnen zeggen. Of hij er geboren of er later ingebracht was, wist hij al evenmin. 't Was hem voldoende, dat men hem hier wonen liet en dat men hem nooit ergens om maande. Alleen de waard uit „de Zoete Dronk” had eens verzekerd, dat hij de eigenaar van Daniëls woning was en

er hem uitzetten zou, als hij niet geregeld elken Zaterdagavond een paar borrels in zijn gelagkamer kwam drinken. De bezoekers van de herberg waren het er echter niet over eens geweest, of de waard met die verzekering in zijn recht was of niet. Om hem te vriend te houden, hadden zij er evenwel maar niet te veel van gezegd, en Daniël, vrezende dat de bedreiging ten uitvoer zou worden gebracht, had sedert getrouw iederen Zaterdag het gevergde bezoek in de herberg afgelegd. Verder bemoeide hij zich niet met de burens, maar ging gewoon zijn eigen weg.

Hoe hij aan den kost kwam? Daantje leefde meest van de liefdadigheid op straat, en wel voornamelijk van die der schooljongens, al ventte hij dan ook in schijn met lucifers of vuurmakers. De bezoekers der meer deftige scholen mochten al ware kwelgeesten voor hem zijn, onder die der mindere en der armenscholen had Daan zijn vrienden en begunstigers. Wel werd hij ook daar somtijds door een enkelen kwaadwillige geplaagd, doch de meesten waren hem welgezind en menige cent ging uit een schooljongensbroekzak over in Daantje's misvormde hand. Hij had dus volstrekt niet ten onrechte tegen den agent beweerd, dat zij hem centen en snoepgoed gaven en lang zoo ruw niet waren als de voorname jongens uit de deftige wijken der stad. Somtijds moest hij ook de centen verdienen met allerlei grappen, want de jongens hielden van een pretje. Zij lieten hem dan de gekste grimassen maken, maar al heel spoedig maakte een gul: „je hebt je centen eerlijk verdiend, Daantje,” daar een einde aan, terwijl er een met zijn pet een collecte voor hem deed.

't Is dus geen wonder, dat de armenscholen bij Daniël in zoo'n goed blaadje stonden en dat hij steeds zorgde,

tegen het uitgaan der scholen de rijkere buurten uit te zijn. Maar dien middag had de gezellige Sint-Nicolaasdruchte hem parten gespeeld. En zoo kwam het, dat de klok van vieren hem verraste, eer hij er op verdacht was.

De politie kende hem wel, het dwergmannetje met zijn oud-mannetjesgezicht en mismaakte gestalte. Doch daar hij niemand kwaad deed, geen last veroorzaakte en ook niet oneerlijk bleek, liet zij hem maar rustig zijn gang gaan. En de bakkers en de slaggers gaven hem wel eens, zonder dat hij er om vroeg, een stuk brood of een eindje worst, wanneer hij met zijn lucifersbakje of het zakje met vuurmakers aan den arm voorbijging, ofschoon zij slechts zelden wat van hem kochten. Ook de rijke bezoekers uit de voorname koffiehuzen wierpen hem des zomers door de open ramen somtijds een geldstuk toe, 'twelk hij dan wist op te vangen met een behendigheid, alsof hij er op was afgericht. Daantje was dus een straatfiguur, bij de meesten van zijn stadgenooten welbekend, en bepaald honger lijden deed hij zelden. Voorzoover hij zich herinnerde, was hij ook nooit ziek geweest, ofschoon hij door alle weer en wind ging en er ruimschoots doornen en distelen groeiden op zijn levensweg. Want ongelukkiger, eenzamer en verachter wezen dan hij bestond er haast niet. Hij was een verworping der maatschappij, die aan niemand toebehoorde en tegenover wien niemand eenige verplichtingen gevoelde. Maar het treurigste was wel, dat Daniël Donkers voortleefde als een redeloos dier, zonder wetenschap omtrent God, godsdienstig en eeuwig voortbestaan. Zijn ziel verkeerde in volmaakte duisternis, terwijl zijn voet een doornig levenspad betrad.

HOOFDSTUK III.

Arm Daantje.

„Als ik morgen den stakkerd weer te zien krijg, zal ik hem wat geven voor Sint-Nicolaas,” peinsde de agent, terwijl hij zijn wijk afstapte. „Het spijt me, dat ik nooit zoo aan hem gedacht heb; maar na alles, wat hij vandaag op straat en in de winkels gezien heeft, moet het wel hard voor hem zijn, als niemand hem eenige belangstelling toont. De winkeliers hebben nu ook geen tijd om zich met hem te bemoeien; dat spreekt.”

De agent kon een spijtig gevoel niet onderdrukken, dat hij die edelmoedige opwelling niet eerder gekregen had. Hij dacht aan zijn thuis, aan zijn vrouw en kindertjes, voor wie hij al een verrassing op het oog had.

„En waar of dat dwergje toch wel woont? Dat moet ik hem toch eens vragen, als ik hem weerzie,” mijmerde hij.

Hij was misschien wel de eerste, die zooveel belangstelling aan Daantje wijdde, terwijl deze, daarvan onbewust, voor zijn vuurtje zat gehurkt om dat met strootjes, papier en blokjes hout wat aan te wakkeren en nadat hem dit gelukt was, peinzend in de vlam bleef zitten starèn, alsof er in die kronkelende vuurzuiltjes iets was, dat hem bijzonder boeide. En werkelijk, tusschen de beelden, die daaruit oprezen voor zijn geest, was ook het knappe gelaat van den jeugdigen agent met de vriendelijke, bruine oogen, den kleinen knevel boven den frisschen mond en de rechte gestalte, waarmede hij hem had op en neer zien stappen als de verpersoonlijking van gezondheid en kracht.

„Nooit worden zoals hij,” peinsde Daniël overluid, „mooi en recht, o zoo recht, zoo recht! Maar hij heeft goede woorden tegen mij gezegd. Alle heiligen mogen hem zegenen.”

Dat laatste zei Daniël maar zoo, zonder te weten, wat het beteekende. Hij had die uitdrukking een keer opgevangen in „de Zoete Dronk” en daaruit afgeleid, dat er iets goeds mee bedoeld werd voor den persoon, dien zij betrof. Want van godsdienst wist Daniël niets af, nog minder van roomsch of protestantsch.

Niet lang had hij daar zoo gezeten, toen de voordeur, die nog losstond, opengestooten werd. Daniël voelde het aan den kouden luchtstroom, die den kelder binnendrong en over zijn gezicht heengleed.

„Wie is daar?” riep hij luid, terwijl hij zich omkeerde en uit het vuur in de duisternis staarde.

„Ik ben het, Daantje,” antwoordde een lief kinderstemmetje.

„O!” riep Daniel terug, „ben jij het? Kom maar binnen, Wiesje.”

Op hetzelfde oogenblik vertoonde zich een kinderkopje in het licht van den vuurgloed. Het was dat van een meisje, ongeveer zes jaar oud en tamelijk goed gekleed. Zij droeg een vuurrood jurkje, een wit schort met een kantje, en had een vriendelijk, rond gezichtje met krullend bruin haar.

„En wat wou je wel, kleine?” vroeg Daniël op zijn zachtst mogelijken toon.

„Vader vraagt, of je een poosje zou willen komen?” zei het kind schuchter. „Er is veel vreemd volk vanavond, en er valt wat voor je te verdienen, zegt vader. En,” voegde het kind snel er aan toe, „een vrijen borrel.”

Daniël keek een oogenblik peinzend in het vuur, alsof hij daarin het antwoord lezen kon.

„Zei je, vrij drank, Wiesje?” vroeg hij nog eens, om zich te overtuigen, dat hij goed had verstaan.

Het kind knikte toestemmend.

„En wat voor vreemd volk is dat?” moest hij verder weten. „Kermisgasten, of zoo?”

„Neen,” antwoordde het kind, „die niet. Die kunnen zelf wel kunsten maken, zegt vader altijd. Daarvoor ben je niet noodig. Maar er zijn menschen uit een ander land, en vader zegt, als jij het hen vanavond plezierig kunt maken, komen ze morgen misschien weer terug en dan vertellen zij ook aan anderen, dat het prettig in onze herberg is.”

„Ik denk, dat het Belgen zijn,” besliste Daniël. „Zeg maar aan je vader, dat ik dadelijk kom. Ik moet eerst nog wat in orde brengen.”

Het kind haastte zich nu weg, blijde dat zij kon gaan, en vloog op een drafje naar huis.

Daniël stond thans ook op, ging naar de deur en schoof er vanbinnen een plank tegenaan. Daarna keerde hij naar het vuur terug, haalde een groezelig zakje onder zijn buis vandaan en begon dit leeg te schudden op den grond. 't Waren centen en halve centen, die hij had opgehaald.

„Twaalf en een halve cent,” telde hij. „Dat is niet veel, maar 't komt door de drukte van Sint-Nicolaas. De menschen hebben nu geen tijd voor mij. Zij gaan Daantje voorbij zonder hem te zien. Ja, ja, 't is maar goed, dat ik naar „de Dronk” ga; dan verdien ik er vanavond nog wat bij. 't Is anders niet alles, als je moe bent, die potsenmakerij. Doch vooruit maar, Daantje; anders heb je, voordat je naar bed gaat, niet eens te eten, jongen.”

Na die alleenspraak deed hij de centen weer in zijn

zakje, doch in plaats van dit op de oude plaats onder zijn buis te bergen, ging hij er mee naar een donkeren hoek in den kelder, lichtte daar een steen op uit den vloer en legde het zakje daaronder. Zoo achtte hij zijn schat vanavond veiliger dan wanneer hij dien bij zich hield. Want immers, je kon nooit weten met dat kunstenmaken. Als een van de bezoekers den verleidelijken klank van het geld eens hoorde, kon het hem best ontfutseld worden. En dat wilde Daan voorkomen.

Na eerst ook het vuur nog ingerekend te hebben, verliet Daan den kelder, welks deur met de uiterste omzichtigheid verzekerd werd: want het zou zeker middernacht zijn, eer hij terugkwam. De morsige steeg doorstappende, bereikte hij spoedig het doel van zijn tocht.

't Was niet de eerste keer, dat de waard uit „de Zoete Dronk” hem halen liet. Deze scheen te denken dat de misvormde dwerg voor niets anders geschapen was dan om met zijn dwaze kunsten anderen te vermaken.

Arm, arm Daantje!

HOOFDSTUK IV.

Nacht en morgen.

Wanneer men dien avond laat voorbij „de Zoete Dronk” was gegaan, had men daaruit een oorverdoovend lawaai, gezang en geschater kunnen hooren opgaan. De gelagkamer was, zooals Wiesje reeds gezegd had, vol „vreemd volk,” niet alleen buitenlanders, maar ook zeelieden; be-

halve natuurlijk de gewone bezoekers, waarvan sommigen met hun vrouwen. Wat hinderde het, of daarbuiten de regen nederviel en de straat een naargeestig aanzien vertoonde? Binnen was het licht en warm en ging het vroolijk toe, want „Daan Dwerg”, zooals de buurt hem noemde, vertoonde de buitensporigste kunsten, terwijl de muziek van een valsche piano lustig opklonk, met af en toe de tonen eener slechte harmonica er tusschendoor. Ook bekreunden die menschen er zich in het minst niet om, dat morgen hun kinderen gebrek zouden lijden, wijl zij hedenavond hun geld verbrasten, noch ook dat zij de volgende week geen huur zouden hebben om te betalen, of dat zij bij anderen in schuld geraakten. Men genoot van het oogenblik en liet fiolen zorgen. De giftbeker van den drank werd onophoudelijk naar de lippen gebracht en het waren de dood en het verderf, verpersoonlijkt in den waard achter de toonbank, die hun dat helsche vocht toedienden.

Naarmate hem meer borrels werden toegereikt, werd Daniël joliger en buitensporiger in zijn doen, en opgewondener en schaamtelooser. De centen vlogen hem naar het hoofd en kwamen soms in de glazen terecht, waaruit ze dan weer moesten worden opgevischt. Soins dwong men hem ook, onder het loeiend en tierend gebrul van slechte en gemeene liedjes, het glas geheel leeg te drinken en zoo het geldstuk te bereiken.

Wie een blik daarbinnen wierp, moest een beklemmend gevoel van afschuw en walging krijgen; en toch was Daan daar in zijn element, alsof hij opzettelijk voor zulke ruwe vermakelijkheden geschapen was. Hij vond daar niets weerzinwekkends in. Zijn eenige zorg was maar, om iets te verdienen; hoe en op welke wijze, deerde hem niet.

Al had men het ergste en het slechtste van hem geëischt, hij zou het hebben gedaan, wanneer het de politie maar geen vat op hem gaf.

Zoo bracht Daniël dikwijls geheele nachten door in dronkenschap en slecht gezelschap, terwijl hij nooit een gelegenheid tot dieverij ongemerkt voorbij liet gaan. Hij ging daarbij echter zoo slim te werk, dat men hem niet als den dader aanwijzen kon.

Het had dien nacht reeds één uur geslagen, toen Daniël in beschonken toestand naar zijn kelder terug wankelde. Hij had nu groote moeite zijn deur los te krijgen en morrelde wel een kwartier lang, eer hij haar open had. Zonder licht te ontsteken, liet hij zich in den hoek, waar zijn stroomatras lag, nedervallen, trok de oude lappendeken over zich heen en weldra weerklonk de kelder van zijn dronkemansgesnurk.

't Was laat in den morgen, toen Daniël ontwaakte. Hij poogde zijn hoofd van het halfvergane kussen op te lichten, maar loodzwaar zonk het weer terug. Zelfs de kelder scheen een ander aanzien te hebben dan gewoonlijk. Daantje had een gevoel, alsof hij ziek was en de koorts had. Maar wat daarvan de oorzaak was, besepte hij nog niet. Dat kwam eerst langzamerhand, toen de tooneelen van den vorigen avond en nacht in zijn herinnering terugkeerden.

„Te veel gedronken en te lang op mijn hoofd gestaan,” zuchtte hij spijtig. „Maar geld heb ik verdiend, als water. Laat eens zien, hoeveel wel,” troostte hij zichzelf.

Hij tastte onder zijn kleeren, bevoelde zich aan alle kanten, maar ontdekte niets. Dat was een angstige teleurstelling!

„Ik moet het toch hebben,” mompelde hij. „Maar waar

is het dan? Op mijn lijf kan ik het niet vinden. Het zakje met de opgehaalde centen van de straat heb ik onder den steen gestopt, maar het geld van gisteravond, dat moet toch ook ergens zijn?"

Hij woelde op zijn strooleger heen en weer, bevoelde zich nog eens, en nog eens, en wierp de deken weg om beter om zich heen te kunnen zien. Maar hoe hij ook zag en tastte, hij ontdekte nog geen halven cent. Doch wat is dat? Staat daar niet zijn voordeur open op een breeden kier? En nu begrijpt hij in eens den geheelen toestand. In zijn dronkenschap heeft hij de deur niet goed dichtgemaakt en nu heeft de een of andere onverlaat zijn zuur verdiende geld gestolen. In den nacht of in den morgenstond, dat is om het even, maar bestolen is hij, op zijn eigen bed nog wel; dat is zoo klaar als de dag. Al zijn toeren en zijn kluchten zijn dus enkel maar ten genoegen van anderen geweest, nu het winstje hem ont-futseld is.

„O, o!” kreunde Daantje, terwijl hij zich om en om rolt en de deken weer optrekt tot zijn keel. „En ik ben ziek, veel te ziek om de straat op te gaan vandaag. En geen cent in huis, geen cent verdiend. Alleen die twaalf en een halve cent daar onder dien steen.”

Maar hij was te vermoeid om zijn bed te verlaten en te zien, of dat geld er tenminste nog was.

Zoo stond het met Daniël den morgen na dien in dronkenschap en slechtheid doorgebrachten nacht.

HOOFDSTUK V.

Een gesprek op straat.

't Ging nu tegen Kerstmis. Daniël Donkers was geheel bekomen van het nachtbraken in „de Zoete Dronk” en van de ontzuivering, die daarop gevolgd was. Hij was nu weer de oude en verkeerde als gewoonlijk meest op straat. Het was den politie-agent niet gelukt hem nog te spreken te krijgen in den tijd omstreeks Sint-Nicolaas en deze had dus ook niet kunnen voldoen aan het edelmoedige voornemen, 'twelk hij had opgevat. Maar er had iets anders plaats gehad, dat voor Daan van beteekenis zou zijn.

In een winkel, die juist uitzag op de plaats, waar Daniël den eersten middag van ons verhaal had trachten weg te duiken, maar door de jongens ontdekt en tot voorwerp van hun plagerijen gemaakt was, stond juist op dat oogenblik een jonge dame in reisgewaad, voor wie verschillende artikelen op de toonbank lagen uitgesteld, terwijl de winkelier zich beijverde nog meer voorwerpen voor haar uit te spreiden, opdat de keuze maar zoo ruim mogelijk zou zijn. Onwillekeurig keek de dame de straat eens op en nu viel haar oog op de jongens en den dwerg in hun midden. Een blos van verontwaardiging kleurde haar geelaat bij dat onwaardig gedrag der schooljeugd en een zucht van verlichting ontsnapte haar, toen de politie-agent de belhamels wegjoeg. Zij had wel den winkel willen uitloopen om den agent een en ander omtrent het dwergmannelij te vragen en dit eenige vriendelijke woorden toe te spreken. Maar juist op dat oogenblik kwam de

winkelier met gevulde armen het trapje af, waar hij op geklommen was om nog meer goederen te krijgen, en wendde zich met een beleefde opmerking tot haar. Zoo-doende moest zij haar gedachten nu wel bepalen bij de inkoop, die zij hier was komen doen. En toen zij even later den winkel uitkwam, was van Daantje, noch van den agent iets meer te bespeuren. Eenigszins verdrietig en teleurgesteld vervolgde zij daarom haar weg.

Zij was juist van een reis teruggekomen en had dien middag van het droge weer gebruik willen maken om eenige boodschappen te doen. Wanneer men haar gevolgd was, had men gezien, dat zij, na nog eenige andere winkels te hebben bezocht, ten slotte haar schreden richtte naar de Vondelstraat, waar zij voor een deftige woning stilhield en aanbelde. Uit de wijze, waarop zij binnentrad, toen een knecht de deur voor haar opendeed, kon worden afgeleid, dat zij daar thuis was.

Hoewel er dus oogenblikkelijk niets van belang voor Daniël was voortgevloeid uit de opmerkzaamheid, welke zijn persoon tot zich had getrokken, toch zou deze van geen geringe beteekenis voor zijn volgend leven blijken te zijn.

Het was nu drie weken later en nog maar enkele dagen vóór Kerstmis. De winkelétalages waren thans geheel anders uitgestald, sommige met witbesneeuwde kerstboomen, die blinkende versieringen en kostbare voorwerpen droegen, welke als geschenken dienst konden doen. En daarbuiten op straat viel de eerste echte sneeuw, als kondigde zij een witten Kersttijd aan. 's Nachts had het al een beetje gevoren. Het begon dus al op winter te gelijken.

't Was nog vóór twaalven in den morgen en de straten

wemelden van voetgangers, toen dezelfde agent, die Daniël van de jongens had bevrijd, met langzame schreden den Dam opstapte naar de Kalverstraat. Op eens werd zijn aandacht sterk getrokken door een onbekend, maar lief gelaat, 'twelk hem scherp en onderzoekend aankeek, ofschoon hij zich niet herinnerde de jonge dame, aan wie dat gelaat toebehoorde, ooit eerder te hebben opgemerkt. Zij ging hem voorbij, zag hem aan, keerde toen op haar schreden terug en trad regelrecht op hem toe.

„Als ik me niet vergis,” zei ze, terwijl ze groote, blauwe oogen tot hem opsloeg, „zijt gij de agent, die laatst dat kleine mannetje, 'twelk op den Singel door eenige jongens op ergerlijke wijze werd gekweld, te hulp kwaamt? Gij herinnert het u nog wel, nietwaar?” vroeg ze, hem rustig en ernstig aanziende. „'t Was op een middag om vier uur even vóór Sint-Nicolaas.”

„O, u bedoelt Daantje, een bekende straatfiguur,” antwoordde de agent, zich verwonderende, dat er iemand belang in Daantje stelde. „De schooljongens houden er van om hem te plagen. Dat deden zij toen ook. Daarna ried ik hem aan, naar huis te gaan.”

„En waar is dat huis? Kunt u mij dat wellicht ook nog zeggen?” vroeg de jonge dame levendig. „U kent, zie ik, zijn naam; misschien weet u ook wel, waar hij woont?”

„Dat kan ik u tot mijn spijt niet mededeelen,” zei de agent, nu zelf teleurgesteld. „Ik heb er wel over gedacht, hem eens naar zijn woonplaats te vragen; maar sedert dien middag, toen hij uwe belangstelling zoo heeft opgewekt, heb ik hem niet weergezien; waarschijnlijk zoekt hij zijn fortuin aan een anderen kant der stad.”

De dame dacht even na en zei toen: „Als ge hem weer op straat ziet en een en ander van hem te weten kunt

komen, zoudt ge mij dan het genoeg willen doen, mij daarvan in kennis te stellen? Hij is een ongelukkige stumperd, waar velen den spot mee drijven; maar hij is toch ook een schepping van Gods hand, en hij heeft evengoed als ieder ander mensch een ziel, die niet sterven kan."

De agent meende, dat er, terwijl zij dit zeide, een traan blonk in de zachte oogen van de jonge dame.

„Ik wil dit gaarne op mij nemen," antwoordde hij beleefd, „maar zou ik dan mogen weten, bij wie ik mij te vervoegen heb?"

De jonge dame opende nu een elegant lederen tasje en nam daar een naamkaartje uit.

„Ziehier mijn naam en adres. Vervoeg u maar gerust aan mijn huis; ik zal niet vergeten, dat ge mij zoo vriendelijk te woord gestaan hebt."

De agent nam het kaartje aan en de dame verwijderde zich met een vriendelijken groet. Hij zag haar na, tot zij tusschen de voorbijgangers verdween.

„Hoe jong en hoe schoon!" dacht hij. „En edel ook, en goed. Wat zeide zij ook weer van den stakkerd? O ja, een schepping van Gods hand met een ziel, die niet sterven kan. Zij acht hem dus van even edele afkomst als zich zelve. En toch staat er een kroontje boven haar naam, en is zij dus van adel. Wie had dat kunnen denken, dat ik vanmorgen op straat een gesprek zou hebben met een adellijke dame? Eleonora van Wichmond, Vondelstraat. Ik mag wel oppassen, dat ik dat kaartje niet verlies."

HOOFDSTUK VI.

Twee Kerstfeestvieringen.

Sinds dien middag gaf onze agent zijn oogen goed den kost, of hij Daniël ook zag. De beide eerstvolgende dagen bemerkte hij echter van het dwergmannetje niets. En toch zou hij zoo gaarne Freule Van Wichmond hebben verblijd met de mededeeling, dat hij Daniël gesproken had. Doch juist nu hij daar zoo naar uitzag, nu verscheen Daantje maar niet.

En zoo was reeds de eerste Kerstdag aangebroken. Dreunend liet zich het gelui der kerstklokken hooren, de gemeente in grooten getale oproepende tot aanbidding en dank. De sneeuw lag als een donzen dekkleed over de aarde gespreid en bleef zelfs op den Dam en op andere pleinen en straten van het drukke Amsterdam een poosje liggen. Op de takken der boomen langs de grachten en op de heesters in de ruime, breede parken smolt zij in het geheel niet weg. En ongetwijfeld heeft zij dezen of genen kerkganger het woord in herinnering gebracht: Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; en dat alleen om het Kindeke, dat geboren werd in Bethlehems stal.

Op het commissariaat van politie stonden de agenten in breede rij voor hun chef, in afwachting van de opdracht, die zij ontvangen zouden. Eenigen kregen een vrijen morgen, door sommigen gaarne gebruikt om naar de kerk te gaan; des middags of des avonds hadden zij dan echter dienst en mochten de anderen thuis blijven. Ook Daantje's vriend, de agent, dien wij kennen, had tot zes uur vrij.

„En vanavond hebt gij de stegenwijk en het Westerkwartier, Frank,” hoorde hij den commissaris zeggen.

Frank boog. Het was wel geen prettig vooruitzicht om juist in die buurt zijn eersten kerstavond door te brengen, maar daar stond tegenover, dat hij nu naar de kerk kon gaan. En hij wist, in 's Heeren Huis was kracht te bekomen voor den naderenden strijd van den avond; want in den stegenhoek, dat was bekend, daar huisde heel wat ongerechtigheid; dronkenschap en vechtpartijen waren daar aan de orde van den dag.

Al durfde Herman Frank, politiemans van beroep, zich het groote heil in Christus nog niet geheel toeëigenen, hij was toch verre van onverschillig. Hij geloofde, dat één dag in Gods Huis beter kan zijn dan duizend elders. En ook voor hem had het Kerstfeest, het feest van des Heilands geboorte, een eigenaardige bekoring.

Met haastige schreden verliet hij het commissariaat van politie om zich thuis in burgerkleding te steken en dan nog naar de kerk te gaan. Hij woonde in een benedenhuis in een nette, eenvoudige straat. Zijn vrouw wachtte hem met haar drie kinderen, waarvan het kleinste nog slechts drie maanden oud was, al op. Toen hij den sleutel in de voordeur stak, vernam zijn oor reeds welkomstgekraai en den blijden uitroep: „vader! vader!” En in de huiskamer vond hij het ontbijt gereed. Zijn vrouw hield hem blij de spartelende kleine voor, terwijl de beide oudsten vader geheel voor zich alleen in beslag wilden nemen.

„Tot van avond ben ik vrij, lieve,” zeide Frank, een vraag van zijn vrouw beantwoordende, terwijl hij in een rieten stoel plaats nam en op elke knie een kleine zette. „Ik zou vanmorgen wel gaarne bij je willen blijven, maar

ik verlang toch ook sterk naar een kerkgang op dezen eersten feestdag."

„Neen, ge moet niet bij ons blijven; ge moet vast en zeker naar de kerk gaan van morgen. Als ge van middag maar bij ons thuisblijft," drong zijn vrouw. „Ik had gaarne meegegaan, maar dat kan niet om het kleintje en het eten. Als ge uit de kerk thuiskomt, heb ik de koffie klaar en de kinderen netjes."

Waar man en vrouw zoo eenparig dachten, daar kon het niet anders, of het eenvoudige ontbijt werd met graagte en met dankbaarheid genuttigd. Frank liet zich dan ook niet lang noodigen. En toen hij gereed was, ging hij in het zijkamertje, waar zijn zondagsgoed geborgen was, van kleeding verwisselen, waarna hij met een hartelijken groet afscheid nam en zich kerkwaarts spoedde om met de herders in den geest zich neder te buigen bij de kribbe en het Kindeke te aanbidden in liefde en geloof.

Doch de middag viel hem kort. Hoe gaarne had hij nog wat langer genoten van de aangename stilte en rust van den huiselijken kring; maar als de plicht roept, begeeft een man zich op zijn post. Dat deed ook Herman Frank dien avond.

't Was nog tamelijk rustig, toen hij zijn wijk bereikte. Wat verder op den avond zou dat echter wel veranderen. Frank liep zachtjes heen en weer onder het licht van een lantaarn en dacht na over de preek van dien morgen. Opeens verrees ook voor zijn geest het frissche, jeugdige gelaat van Freule Van Wichmond, die zooveel belang in het dwergmannetje had getoond. En nu dacht hij meteen weer met deernis en mededoogen aan Daniël. Want hoe barsch hij ook de plaagzieke jongens kon toespreken en met hoe vaste hand hij dronken menschen op de been

wist te houden, had Frank toch van nature een zacht gemoed, dat gevoelig was voor aandoeningen.

Het klokkenspel van den Westertoren gaf geregeld de kwartieren, de halve en de volle uren aan. En steeds stapte de politie-agent in hetzelfde tempo, niet langzamer en niet sneller, heen en weer, en op en neer, langs herbergen en danshuizen, langs sloppen en langs stegen. Slechts af en toe klonk gegalm op uit een of andere kroeg en bereikte zijn oor. Maar toen de eerste uren voorbij waren en de torenklok halfnegen geslagen had, begon het op eens veel lawaaiëriger te worden. Duidelijk vernam zijn oor twistende en kijvende stemmen van vrouwen, waartusschen de grove vloeken van mannen zich mengden. Voor een herberg van het allerslechtste allooi stond hij stil en trachtte door de openingen tusschen de roode gordijnen naar binnen te turen. Het leek wel, of men daar handgemeen was. De schrille kreten van een vrouw klonken boven alles uit. Toen was het een oogenblik stil. Daarop vernam zijn oor een doffe, heesche stem, die trachtte zich te doen verstaan.

„Ik zeg jullie, hij moet het gedaan hebben; niemand van de andere jongens was dien avond hier. Alléén Kobus Karsten, hoor je? Wie zegt, dat het niet waar is?”

„Dat zeg *ik*,” overschreeuwde de vrouw de heesche stem, die wel uit den grond scheen op te rijzen.

„*Ik* zeg,” schreeuwde zij maar door, „dat het niet waar is. Kobus lag evengoed als de anderen al lang te bed. De dwerg liegt. Mijn Kobus zou zijn kelder binnengeslopen zijn, terwijl hij sliep, en zoo zijn geld gestolen hebben? Alsof de bult niet altijd zijn deur met touw vastbindt!”

„Alleen dien avond niet — dien avond niet,” liet nog eens de heesche stem zich hooren. „Ik kon het touw niet

vinden en ben zoo naar bed gegaan, en toen ik 's morgens wakker werd, was het geld weg."

"Dat kan wel," schreeuwde de vrouw, „maar waarvan beschuldig je Kobus, dat die het gedaan zou hebben, zeg?!"

"Omdat hij de eenige van de jongens was, die wist, dat ik zooveel centen beurde, versta je, feeks?" was het vinnige antwoord.

Nu ontstond er op eens een hevig tumult. De vrouw sprong op haar tegenpartij los en scheen hem te lijf te willen.

"Laat los! laat los!" riepen nu verscheidene stemmen tegelijk. „Denk om zijn bochel! Laat los, loensche Mie!" Maar de vrouw, verhit door den drank, scheen daar geen ooren naar te hebben.

"Haal de politie!" schreeuwde de waard, beducht dat er een ongeluk zou gaan gebeuren. „Gauw wat!"

"Hier is de politie," klonk op eens een zware stem boven al het lawaai uit.

"Wat is hier te doen? Laat los, vrouw, of je wordt ingerekend. Versta je?"

Op het gezicht van den agent verstomde het rumoer. De vrouw, die haar tegenstander had beetgepakt, liet dezen op eens los, en nu vertoonde zich voor het oog van Herman Frank de nog worstelende gedaante van Daniël, die over den grond rolde en zich alle moeite gaf om uit den hoek, waar de vrouw hem had neergesmaakt, weer op te staan. Frank stak zijn hand uit en hielp hem met een voorzichtigen, doch stevigen greep, op de been.

"Maar Daantje, Daantje!" zei hij bestraffend, „is dat nu Kerstfeest vieren? Moet ik je den eenen dag uit de handen der jongens bevrijden om je den anderen dag zóó te zien? En dat nog wel op Kerstmis?"

Daantje stond beschaamd.

„'t Is juist, omdat het Kerstfeest is, dat ik van avond hier naar toe ben gegaan om me zelf een beetje te vermaken,” antwoordde Daan. „En als die furie er zelf niet over begonnen was, zou ik niet gerept hebben van het geld, dat haar jongen me ontfutseld heeft, toen ik onlangs dronken was.”

„Dronken?” herhaalde Frank. „Jij dronken, Daantje?” En er klonk iets smartelijks in zijn stem. „En was je nu misschien van plan je van avond weer dronken te drinken? Vier je zoo het Kerstfeest? Dan heb ik het mijne anders gevierd!”

HOOFDSTUK VII.

Nieuwe indrukken.

Herman Frank geleidde Daantje naar zijn kelderwoning, nadat hij eerst de herbergbezoekers duchtig de les gelezen en loensche Mie met arrest gedreigd had, indien zij 't nog eens waagde de rust te verstoren; hetgeen althans niet geheel zonder uitwerking bleef.

„Waar brengt u mij naar toe?” vroeg het dwergmannetje beangst. „Toch niet naar het bureau? *Ik* heb niet gestolen, maar Kobus Karsten; daar durf ik op zweren.”

„Je moogt niet lichtvaardig zweren, Daan; dat is groote zonde,” antwoordde de agent. „Nee, ik breng je niet naar het politie-bureau, maar naar je eigen woning. Wijs me maar, waar die is.”

Daantje strompelde nu met den agent naar zijn kelderkrot,

maakte de ongewone sluiting los en liet Frank binnen.

„Woon je hier, Daan?” vroeg deze, met deernis van de treurige omgeving naar hem ziende.

„En hoe woon je hier? Toch niet heel alleen?”

„Heel alleen,” verzekerde Daan.

„En je vader en moeder dan?”

„Ik heb bij mijn weten nooit een vader en moeder gehad,” zei het dwergmannetje beslist.

„En heb je altijd alleen gewoond? Dat is haast niet te denken,” meende de agent. „En hoe oud ben je eigenlijk?”

„Ik geloof wel vijftig,” zei Daantje gewichtig.

„Och kom! dat kan niet. Is er niemand, die dat zeggen kan, hoe oud je bent, en wie je ouders waren? Toe, vertel het mij eens.”

„Ik geloof, dat de waard het wel weet,” kwam er nu aarzelend uit. „Hij zegt ook, dat deze kelder van hem is. En als dat zoo is, dan moet hij weten, hoe ik er in gekomen ben, en wanneer. Maar hij wil nooit wat zeggen, nooit. En de anderen in de buurt zeggen, dat ik altijd geleeft heb, net zooals nu.”

„Dat kan niet, Daantje. Dan houden ze je voor den gek, arme stakkerd.”

„O, iedereen houdt me voor den gek,” zei Daniël; „dat weet ik wel. Maar hoe kan ik weten, wanneer ik hier gekomen ben en hoe, als niemand het mij zegt?”

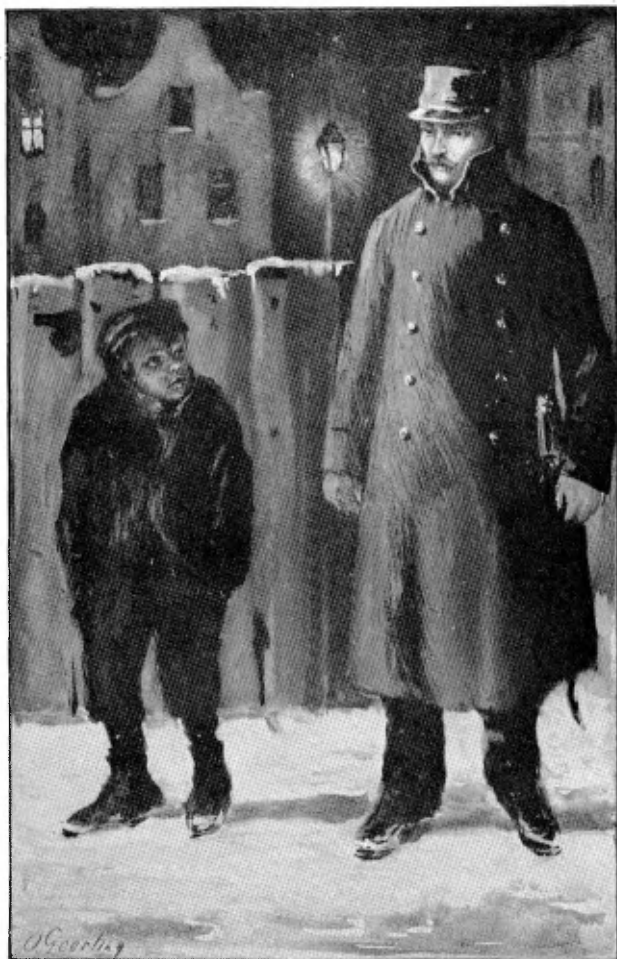
Toen Daantje zoo onnoozel praatte, was het den agent, of hij een zachte stem tot zich hoorde spreken: „Hij is wel een ongelukkige stumperd, waar velen den spot mee drijven; maar hij is toch ook een schepping van Gods hand en hij heeft evengoed als ieder ander mensch een ziel, die niet kan sterven.” Frank besloot maar niet te veel op het uiterlijke te zien, want dat gaat voorbij, maar

op het innerlijke, hetwelk blijft en aan den mensch eerst recht zijn waarde geeft.

Toen Daniël licht gemaakt en Frank wat rondgekeken had, nam deze even plaats op een plank, die over een steenkolenkist tegen den muur was gelegd; dat was de eenige zitplaats, die de kelder aanbood. Hoe hij er zich ook tegen verzette, gevoelde de agent toch, dat zijn oogen vochtig werden.

„Hoor eens, Daantje,” zei hij, „ik kan niet bij je blijven, ik moet weer naar mijn post. Maar je hebt hier niet veel gezelligheid. Ga liever met me mee; dan kunnen we samen wat praten, terwijl ik op en neer stap. En dan moet je mij eens precies alles vertellen van dat geld, hetwelk je ontstolen is; misschien kunnen we daar nog wat aan doen. En ik zal ook zorgen, dat je wat voor je Kerstfeest krijgt. Nu heb ik dienst, maar morgen zul je kerstbrood en koffie van mij hebben: dat is beter dan drank.”

Daniël keek den agent eens van ter zijde aan, alsof hij moeilijk gelooven kon, dat alles waar was, wat deze tot hem zei. Maar hij was toch dadelijk bereid om mee te gaan. En zoo verlieten zij den kelder en wandelden samen de steeg door, het misvormde dwergmannetje aan de zijde van den knappen, stevigen politie-agent. Er was echter niet veel nieuws meer uit Daantje te krijgen. Doch wel kon Frank hem, daar hij heel onwetend was, van alles meedeelen. Hij vertelde hem van zijn Kerstfeestviering dien morgen in de kerk en van hetgeen de dominee aan de gemeente had verkondigd. Daar had Daniël nog nooit van gehoord en hij begreep er dan ook niet veel van. Hij kende den naam van den Heiland slechts als een vloek en had zich nimmer de moeite gegeven van te vragen, wie Jezus Christus eigenlijk was. Dat vond hij alles veel

Hij vertelde hem van zijn Kerstfeestviering blz. 32

te geleerd; hij was bang, dat zijn hoofd hem daarvan zou gaan duizelen. Kerstbrood en koffie, dat was heel wat gemakkelijker te begrijpen. En dat zou hij morgen krijgen, de agent had het gezegd. Hij verheugde er zich nu reeds op.

En toch was Daantje niet geheel dezelfde meer van eenige uren geleden. De woorden en vooral ook de wijze van optreden van den agent hadden zijn gedachten in een nieuwe richting geleid. Toen de klok tien uur sloeg en Herman Frank zijn wijk verlaten kon, lag Daan reeds op zijn schamel leger uitgestrekt en overlegde, dat Kerstfeest vieren zeggen wil, met blijdschap te denken aan iemand, die lang, heel lang geleden, op de wereld was gekomen, tot verheuging van de menschen en bij zijn leven niets dan goed had gedaan. „De Zoete Dronk” met Kobus Karsten en zijn vechtlustige moeder waren uit zijn gedachtenwereld verdwenen; zelfs over het gestolen geld maakte hij zich niet meer moeilijk.

En Frank?

„Ik geloof niet, dat ik de rechte manier weet om hem alles goed duidelijk te maken,” meende hij onder het naar huis gaan. „Ik moet mij morgen maar dadelijk naar die dame in de Vondelstraat begeven om haar te vertellen, dat ik het dwergje gevonden heb en wat ik meer van hem weet. Ik vermoed, dat zij hem alles beter zal kunnen uitleggen dan ik. Maar ik heb toch mijn best gedaan om hem iets beters te leeren kennen dan de herberg en den drank. En morgen zal hij kerstbrood eten evengoed als wij thuis.”

HOOFDSTUK VIII.

Vrede op aarde.

„Daar staat een politie-agent voor de deur!” riep Mevrouw Van Wichmond met eenige bevreemding uit, terwijl zij in het spion keek. „Wat zou die moeten hebben, Nora? En dan nog wel op tweeden Kerstdag. Het zal toch niet om Henri zijn?”

Een vluchtig blosje kleurde Nora's gelaat, terwijl zij haastig naar het venster trad.

„Neen, mama, die komt niet om Henri, maar voor mij. 'k Hoop, dat zij hem maar niet lang laten wachten,” zei Nora, die den agent had herkend.

„Voor u, mijn kind?” kwam er nu niet weinig verbaasd uit. „Wat ter wereld hebt gij met een politie-agent uitstaande?”

„Dat zal u aanstonds hooren, moedertje; als ik hem maar eerst gesproken heb,” antwoordde de freule.

De agent was binnengelaten en een dienstmeisje kwam zeggen: „Freule, daar is de politie-agent Frank, die u vraagt te spreken. Hij liet mij een naamkaartje zien en zei, dat u hem besteld heeft.”

„Heel goed, Betje, laat hem maar in de kleine spreekkamer, ik zal terstond bij hem komen.”

Nora streek een paar ondeugende krullen op zijde en wou wel, dat dat hinderlijke kleuren ophouden mocht, vóórdat zij de spreekkamer had bereikt. Zij zag er recht lief uit in het eenvoudige fluweelen kleedje en haar heldere

oogen verrieden de spanning, die zich van haar had meester gemaakt, nu zij zekerheid omtrent haar dwergmanneltje zou verkrijgen; want de agent had hem ontdekt, anders zou hij niet gekomen zijn. En opeens dacht zij aan den grooten, rijk verlichten kerstboom, in de eetzaal opgericht, tot welken dien avond blijde kindergezigtjes opblikken zouden. Want Nora van Wichmond had de kinderen van haar zondagsschool gevraagd om kerstfeest te komen vieren in haar eigen huis. En voor elk van hen droeg de boom een kerstgeschenk. Haar liefste vriendinnen zouden komen om het feest zoo luisterrijk mogelijk te maken. Haar broeder Henri zou op de piano het „Vrede op aarde” der kinderen begeleiden. Zelf zou zij hun nogmaals de geschiedenis van Jezus' geboorte vertellen en haar moeder zou voor chocolade en gebakjes zorgen. Zij ging dus met haar jeugdige scholieren een heerlijken avond te gemoet. En juist nu kwam er voor haar nog een nieuwe verrassing bij in de gedaante van den politie-agent, die haar mededeelingen zou doen aangaande een ander werk van barmhartigheid, tot hetwelk zij zich geroepen voelde.

Toen Nora de kleine spreekkamer binnentrad, kreeg zij opnieuw een kleur. Was zij niet wat heel jong voor den arbeid, waartoe hij haar misschien kwam roepen?

„Wat een sympathiek gelaat,” dacht zij, toen ze op Frank toetrad, en „wat een prettige verschijning,” bewonderde deze, terwijl hij een buiging voor haar maakte. In eerbiedige houding bleef hij wachten, tot zij het eerst begon te spreken.

„Ge hebt zeker mijn dwergmanneltje gevonden?” vroeg zij met een zachte stem. „Anders zoudt ge vermoedelijk niet hier gekomen zijn. Ik ben zeer verlangend alles te

hooren, wat gij van hem weet. Maar gaat u eerst zitten, dan gaat het spreken gemakkelijker."

Herman Frank had zijn politiemuts afgezet. Nu viel het Nora nog meer op, welk een knap voorkomen hij had. Het kastanjebruine haar lag onberispelijk glad gestreken langs het effen voorhoofd en uit de donkere oogen straalde een warme gloed, vooral wanneer hij, zooals thans het geval was, uiting gaf aan edelmoedige en menschlievende gewaarwordingen. Hij vertelde van Daniël, hoe hij hem den vorigen avond in „de Zoete Dronk" had aangetroffen, hoe hij hem naar zijn eenzaam verblijf had begeleid, hoe armoedig het er daar uitzag, en hoe onwetend Daantje was.

„En dan zoo mismaakt en zoo ongelukkig," zuchtte Nora, die haar oogen voelde vochtig worden. „Wat is dat vreeselijk. En dat in een Christenland, te midden van een Christenvolk. Een heiden kan niet onkundiger zijn. Maar ik wil mij zijn lot aantrekken, terwille van onzen gezegenden Heiland, die juist om dezulken op te zoeken en te redden op de aarde kwam."

„Ik weet niet," liet zij er aarzelend op volgen, terwijl zij hem beteekenisvol aanzag, „of gij een christen zijt. Maar al mocht gij er niet veel voor voelen, om 's Heilands wil u zulk een ongelukkige aan te trekken, dan zult gij mij immers toch nog wel behulpzaam willen zijn, met hem in aanraking te komen?"

„Heel gaarne, freule," antwoordde Frank. „Als ik slechts weten mag, wanneer u hem wil zien en spreken."

„Ik zou hem gaarne morgen reeds willen opzoeken, als de dienst u dit namelijk veroorlooft," zeide zij. „Ge moet weten, ik ben nog nooit in die buurt geweest en mijn eerste bezoek zou ik dus gaarne onder uw geleide daar willen brengen. Maar wacht eens! Ik heb van avond

een kerstboom hier in huis. Zoudt ge hem niet kunnen bewegen, daarbij tegenwoordig te zijn? Hij hoorde dan de geschiedenis van des Heilands geboorte bij den verlichten boom, en dat zou misschien een duurzame herinnering bij hem achterlaten. Ik zou het aangenaam vinden, als gij zelf er ook bij wildet blijven."

De agent nam de uitnoodiging aan, doch ook maar aarzelend. Freule Nora begreep.

„Hebt u ook kinderen misschien?" vroeg zij lief.

„Ik heb een vrouw en drie kindertjes," antwoordde hij, blijde dat zij hem zoo spoedig begreep.

„Nu, laten zij ook meekomen, allemaal, het kleinste ook," noodigde zij.

„Dat laatste zal niet gaan, freule; het kleintje is nog maar enkele maanden oud. Maar de beide oudsten, van drie en van vijf jaar, die begrijpen er wel wat van."

„Neen, heusch, laat u ze toch allemaal komen," drong de freule, met een warmen gloed in de schoone oogen. „Hoe meer gezichtjes ik om den boom zie, hoe liever het mij is. Er is plaats genoeg, ook voor uw vrouw met het kleintje. En dan brengt gij het dwergmannetje ook hier, nietwaar? Maar dan moet ge hem niet vooruit alles vertellen, want dan durft hij misschien niet eens."

Frank beloofde, dat hij zijn best zou doen en met een vriendelijk „tot van avond" liet de freule hem gaan. Hij had dien avond vrijaf; anders zou hij ook voor de uitnoodiging hebben bedankt. Nu overdacht hij op den terugweg, op welke wijze hij Daniël het best meetroonen kon.

„Ik moest hem maar eerst ophalen en dan samen met hem naar huis gaan," besloot hij. „Hij kan zich dan onder de zorg van mijn vrouw wat wasschen en opknappen. En dan moet ik Anna ook zien te bewegen om mee te

gaan. Het zou sneu voor haar zijn, alleen thuis te blijven. Dat zou ik niet goed kunnen hebben."

Frank veranderde dus van richting en begaf zich met gezwinden pas naar Daantje's woning. Het dwergje zat juist aan zijn middagmaal, hetwelk Wiesje hem in een aarden schoteltje had gebracht als een geschenk van haar moeder op den Kerstdag. Hij kreeg dus dien dag warm eten, iets, dat hem maar zelden overkwam. Maar nog meer verraste hem de onverwachte verschijning van Frank. En nog grooter oogen zette hij op over diens uitnoodiging om met hem mede te gaan naar zijn huis. Hij had nu in eens allen smaak in den hutspot verloren, dien hij daareven nog zoo lekker vond.

Sinds gisteravond had hij een besef van iets goeds en heerlijks, 'twelk in zijn leven gekomen was in de gedaante van een politie-agent. En nu was deze daar alweer.

"Eet maar eerst je pannetje leeg, Daan," zei Frank goedig. „Ik kan wel even wachten. Maar je weet, dat ik je gisteravond kerstbrood en koffie, en nog iets anders heb beloofd. Daarvoor kom ik je nu halen, want daarop wilde ik je bij mij thuis tracteeren. En dan is er nog een verrassing. Maar die zeg ik je niet, die zul je af moeten wachten."

Wat vreemde dingen gebeurden er nu toch met Daantje! Een verrassing voor hem? Hij kon zijn ooren niet gelooven.

"Waar komt dat allemaal vandaan?" dacht hij in eens heel luid. „Ik begrijp er niets van."

"Dat komt alles van Hem, bij wiens kribbe de engelen gezongen hebben: Vrede op aarde, in de menschen een welbehagen! en wiens geboorte wij heden gedenken," antwoordde Frank plechtig. „Zie je, Daantje, het woord *vrede* houdt alles in, wat een mensch zich maar goeds

kan denken, en daarover mogen wij ons verheugen en verblijd zijn. Vrede op aarde! Je zult van avond alles hooren, wat dit nog meer inhoudt. Nu zwijg ik er verder over.”

HOOFDSTUK IX.

Een andere wereld.

„Heerlijk klonk het lied der Eng'len
 „In het veld van Efratha:
 „Eere zij God in den Hooge,
 „Looft den Heer, Halleluja!”

Zoo zongen de kinderen rondom den kerstboom in de groote eetzaal van het deftige heerenhuis, terwijl een zee van licht hun blijde gezichtjes bescheen. Wat waren ze vanavond keurig door hun moeders uitgedost! Dagen, ja weken van te voren was al rekening gehouden, welke jurk of blouse voor deze plechtigheid moest dienen. En tusschen al die gelukkigen bevonden zich ook de beide oudsten van Frank, het vijfjarige Jantje met zijn driejarig zusje Marie. En op eenigen afstand zat de moeder met haar zuigeling op schoot, terwijl Frank en Daniël naast haar stonden.

Het arme dwergmannetje waande zich in een tooverwereld. Af en toe voelde hij naar zijn hoofd, of dat nog wel op zijn rechte plaats stond. En toen hij dat heerlijke lied door zooveel kinderstemmen hoorde zingen, toen rolden er werkelijk tranen over zijn wangen. Daan herinnerde

zich den tijd niet, dat dit voor de laatste maal hem overkomen was.

Vlak onder den boom stond Freule Van Wichmond in een wit mousseline kleedje zonder eenige versiering. Frank meende, dat er niet veel verbeelding voor noodig was om in haar een van die engelen te zien, van welke zij verhaalde, die nedergedaald waren in het veld bij Bethlehem. Zoo eenvoudig en zoo ongekunsteld mogelijk, maar juist daardoor zoo indrukwekkend, vertelde zij de bekende geschiedenis, die al de kinderen reeds wisten, want de freule had haar zelf op de zondagsschool met hen behandeld. Maar zij was er nu zoo heel en al in, dat het haar was, alsof zij alles nog nooit zoo duidelijk en zoo levendig vóór zich had gezien als juist nu. En blijkbaar ging het de kinderen eveneens. Zij luisterden, als hadden zij nog nooit de Kerstgeschiedenis gehoord. Maar er was toch niemand, wiens houding en gelaat zulk een spanning verrieden als van Daan. Toen de freule eens naar hem keek, zag zij de tranen in zijn oogen. O, dacht zij, indien hij ook eens gewonnen mocht worden voor haar Heiland en Heer!

„Nora is een dweepster,” zeiden haar vriendinnen dikwijls tot elkander, „men kan geen hoogte van haar krijgen.”

„Ik wilde,” liet haar broer Henri zich somtijds tegen zijn moeder uit, „dat Nora op godsdienstig gebied wat minder overdreef.”

Maar de predikant, bij wien zij kortelijks belijdenis had gedaan, had aan Mevrouw Van Wichmond verzekerd: „Nora heeft een vroom gemoed.”

De wereld daarentegen trok de schouders over haar op, lachte haar uit achter haar rug, doch prees haar in 't gezicht.

Maar de Heilige Geest getuigde met Nora's geest, dat

zij een kind van God was. En ten slotte heeft dat getuigenis alleen maar waarde. Nora lette dan ook niet al te veel op de speldeprikken, die men haar gaf. Zij wist, dat het gevaarlijk is, als alle menschen wel van ons spreken. Wie dagelijks in aanraking komt met ijdele lieden uit een wereldsche omgeving, behoort indachtig te zijn aan 's Heilands woord, dat niemand tegelijk twee heeren dienen kan. En Nora dacht daaraan. Zij koos, gelijk Maria van Bethanië, het goede deel, waarvan de Heere Jezus zeide, dat het niet van haar zou worden weggenomen. Haar levensscheepje had een Stuurman aan boord gekregen, die het in de goede richting stuwde. Het woord: „Gaat uit in de wegen en heggen, en dwingt ze om in te komen, opdat mijn huis vol worde,” bracht zij in letterlijken zin in toepassing. Zij bezocht dikwijls in stilte de allerarmste wijken en sloppen. Haar kleedgeld werd voor een deel aan goede doeleinden besteed. „Ik heb niet veel te geven, Heer; maar wat ik heb, dat leg ik voor U neer,” was de leus, die zij in practijk zocht te brengen in de kracht van haar Meester. — Zoo was Eleonora's leven, zoo haar arbeid; zoo uitte zich haar liefde tot den Heer.

Zij had haar zondagsscholieren dien avond voorbereid op de mogelijke komst van Daantje, opdat zij niet al te verwonderd opkijken zouden, noch in den lach zouden schieten bij de verschijning van het dwergmanneltje. Zij had met nadruk gezegd, dat de Heere Jezus tijdens zijn omwandeling op aarde juist over zulke stakkers met ontferming bewogen was geworden en dat Hij zich tot dezulken het meest gevoelde aangetrokken. Niet één kind had dan ook den mond tot een lach geplooid, toen Frank met Daantje werd binnengeleid; maar de nieuwsgierige kinderoogen hadden heel duidelijk medelijden en deernis uit-

gedrukt. Er waren er zelfs geweest, die Daniël een hand gegeven hadden om de freule een plezier te doen.

En Daniël, die nog nooit zooveel kinderen bijeen gezien of een verlichten kerstboom aanschouwd had, gevoelde zich in een geheel nieuwe wereld overgebracht. De donkere kelder, de vuile steeg, de ruwe menschen, wat was dat alles nu ver, heel ver van hem af! En toch was het nog geen vier en twintig uren geleden, dat hij meegevochten, gescholden en gedronken had. Maar dat kon immers niet waar zijn. Die kroeg met haar dronkemanstooneelen deden hem thans huiveren. En toch moest hij weer in diezelfde omgeving terugkeeren en daar zijn treurig bestaan opnieuw weer voortzetten.

De kinderen kregen nu hun geschenken, platen en lekkers, in den boom hangende of daaronder neergelegd. En toen kwam de beurt ook aan hem. „Daniël Donkers” stond op het pak, ’twelk de freule zelf hem aanreikte. Frank hielp het hem uitpakken. En nu vertoonde zich voor zijn verbaasde oogen een gloednieuwe wollen borstrok, een bouffante en een paar schoenen, terwijl hij ook nog een grooten kerstkrans uit den boom ontving. Het was Daniël, of de grond hem onder de voeten wegzonk. Hoe kon die dame zijn naam weten en hoe ter wereld had zij aan schoenen, een borstrok en een bouffante voor hem kunnen denken, ofschoon ze hem tot nu toe niet eens had gekend. Zij moest, meende hij, een van die engelen zijn, welke in rechtstreeksche verbinding staan met die geheel nieuwe wereld, waarvan zij zoeven had verteld en die de hemel heet.

Wat Daantje niet kon weten, was, dat Freule van Wichmond kleeren en schoenen in voorraad had ontboden met het oog op een mogelijk grooter aantal gasten, dan zich

vooruit berekenen liet. En nu kwam dit alles zoo heerlijk voor Daantje te pas. Had hij zich in het huisje van den agent al in een andere wereld gewaand, nu was het hem voortdurend, alsof hij een prachtigen droom had, waaruit hij zoo straks weer zou moeten ontwaken om tot de droeve werkelijkheid terug te keeren. Maar dan zou het toch altijd iets heel prettigs zijn om des avonds, na volbrachten zwerftocht, neer te zitten staren in het armelijk vuurtje op zijn haard. Doch het was geen droom. Er zouden nog veel belangwekkender en ingrijpender dingen met Daantje gebeuren dan hetgeen hij hedenavond ondervond. Hij bevond zich in werkelijkheid in een geheel andere omgeving dan waarvan hij ooit had kunnen droomen.

HOOFDSTUK X.

In den kelder.

Den volgenden dag in het namiddaguur reed freule Nora in een coupeetje naar het westergedeelte der stad. Frank had geen gelegenheid gehad haar vroeger op den dag bij Daniël te brengen; hij moest dat in zijn vrije uurtjes doen. Dus wachtte hij haar rijtuig op, toen dit stilhield bij den ingang van de steeg, die hij haar zoo nauwkeurig mogelijk had uitgeduid. De lantaarns brandden reeds. Ofschoon zij de harde, ongelijke steenen door haar dunne laarsjes pijnlijk voelde, stapte de freule dapper met Frank mee, de kroeg, den lompenwinkel en den paardenstal voorbij; maar hoeveel armoede en verwaarloozing zij reeds gezien had, nog

nimmer was zij in zoo'n vieze omgeving verzeild geweest, als waarin zij zich hier bevond. En de duisternis, die den toestand wel angstwekkend maakte, bedekte toch nog zooveel.

Eindelijk had zij haar doel bereikt. De deur van Daantje's kelder stond los, en Frank leidde haar onaangediend binnen. Het dwergmannetje was thuis, want zijn vriend had hem den vorigen avond voorbereid op een mogelijk bezoek der dame; dus was hij den heelen dag maar niet van huis gegaan. Hij zat zooals gewoonlijk in zijn geliefkoosde houding voor het vuur, waarvan de vlammen flauw en onzeker opflikkerden. Zoo had hij daar gezeten van den morgen af, al maar peinzend en starend. Al de beelden van den vorigen avond zag hij weer terug. Den borstrok had hij aangetrokken, de bouffante en de schoenen weder in het papier gewikkeld voor later als hij de straat opging.

Frank's gestalte vulde de geheele deur, toen hij daarin verscheen, en wierp een lange schaduw op den vloer. „Daan,” zei Frank, „hier is de freule, die je komt bezoeken.” Meteen ging hij op zij en liet de dame binnentreden. Er was geen stoel om Nora te presenteerden, dus ging Frank bij de burens aan den overkant er een leenen. Inmiddels was de freule op Daniël toetgetreden en nog eer hij had kunnen opstaan boog zij zich over hem heen. Het onzekere flikkerlicht bescheen nu haar gebogen hoofd en toen Frank met den stoel binnentrad, was het hem opnieuw, alsof een gestalte uit hooger gewesten zich tot een gevallen zondaar nederboog om deze op te richten en te vertroosten.

Daniël was verward en verlegen. Hij wist eerst niet goed, hoe te antwoorden op de vragen der freule. En toen deze in de meer dan armoedige omgeving eens om

zich heen keek, gleed er bij de beschouwing van zooveel ellende een schaduw van droefheid over haar lief gelaat. Zij drong Daniël in zijn vorige houding te blijven zitten en nam zelf plaats op den stoel, dien Frank haar aanbood, waarna deze naar buiten ging en haar met den dwerg alleen liet. Hij zou bij het rijtuig wachten, tot zij terugkwam.

„Arm, ongelukkig schepsel,” zuchtte freule Nora in zichzelf, terwijl zij zich dieper tot Daniël overboog. En er viel een groote traan op zijn voorhoofd. Daantje keek verwonderd op. Schreide zij? En dat over hem?

„O, maar u moet niet schreien,” zei Daantje; „dat heeft nog nooit iemand op de wereld om mij gedaan.”

Zijns ondanks was de stakkerd geroerd en verlegen. Hij was aan harde, ruwe scheldwoorden gewoon, aan grove bejegeningen; slechts een enkele maal had een vriendelijke klank zijn oor getroffen. Maar nooit had iemand droefheid over hem gevoeld en die in tranen geuit.

„Misschien niet op deze wereld, Daniël; dat kan zijn,” zei freule Nora zacht. „De menschen zijn helaas niet altijd gevoelig voor het leed van anderen. Maar er is iemand, die groote deernis met je heeft, wiens liefdehart met innerlijke ontferming over je bewogen is, meer dan een menschenhart ooit zijn kan.”

„Wie kan dat zijn!” vroeg Daniël nieuwsgierig, bijna ongeloozig.

„Dat is de Heere Jezus Christus, over wien ik gisteravond heb gesproken, wiens komst in de wereld wij gisteren herdachten. Hij was, toen Hij op aarde verkeerde, een mensch gelijk alle andere menschen. Hij deed alleen maar geen zonde. Hij kòn niet zondigen, want Hij was de Zoon van God. Maar Hij kwam op deze wereld om verlorenen

te zoeken en te redden en afgedwaalden te behouden, en de allergrootste zondaren den weg naar den hemel te wijzen. Hij had deernis met allen, die ongelukkig waren, zooals gij, Daniël. Gij weet niets, bijna nog niets omtrent God en Zijn lieven Zoon, en maakt u dagelijks schuldig aan menige zonde en overtreding. En gij weet niet en bekreunt er u niet om, dat er iemand is, wiens hart daarom met droefheid en deernis over u is vervuld: het hart van onzen Heiland en Heer; want al is Hij niet meer op aarde, Hij leeft nu in den hemel en van daar ziet Hij op u neder met medelijden en smart. Hij heeft u lief, arme ongelukkige, en het is er Hem om te doen u te redden van het eeuwig verderf. Want ook voor u stierf Hij aan het kruis. Om uwe zonde, Daniël, wilde Hij dien vloekdood sterven, opdat gij eenmaal zalig in den hemel bij Hem leven zoudt."

En nu vertelde freule Nora van de wonderen en teekenen, die de Heere Jezus gedaan had tijdens zijn omwandeling op aarde, hoe Hij lammen en kreupelen genas, blinden het gezicht hergaf en dooden uit het graf deed opstaan. Daniël luisterde met open mond. Nooit had hij iets van dat alles gehoord. Eindelijk zeide hij zacht: „Zou u denken, dat Hij mij ook anders gemaakt zou hebben, dan ik nu ben? Ik bedoel, mij een gewoon lichaam gegeven hebben, zooals andere menschen?"

„Ik geloof wel, Daniël, dat Hij zulks gedaan zou hebben, wanneer gij toen geleefd hadt en tot Hem waart gegaan."

„Dan is het heel jammer, dat ik er toen niet was," zei Daantje met een diepen zucht. „Het is lang niet alles, om altijd voor gek te moeten spelen en de menschen te moeten vermaken om geld. En dan nog gescholden te worden voor bult of dwerg. Ik zou wel willen, dat het anders was. Ik weet eigenlijk ook niet, waarvoor ik op de wereld

ben gekomen, als niemand toch om je waakt of zich aan je gelegen laat liggen."

En plotseling barstte hij uit: „Ik wou, dat ik maar dood was."

„Neen, neen, Daniël, zoo mag je niet spreken," zei de freule. „Elk menschenleven is van beteekenis in het oog van God, die het geschapen heeft en een onsterfelijke ziel in ons heeft gelegd. En die ziel is van onschatbare waarde."

„Nu," zei Daantje, „dat zal alles wel zijn, zooals u zegt. Maar ik wou toch liever, dat ik een recht lichaam had gekregen in plaats van zulk een krom, en dan nog met een bochel bovendien. Het is niet plezierig om daarvoor uitgescholden te worden."

„Zij hebben onzen gezegenden Heiland ook uitgescholden, toen Hij op aarde was," zei Nora zacht.

„Waarom?" vroeg Daniël nieuwsgierig, „was Hij dan ook zooals ik?"

„Neen, Daniël, dat wel niet; hoewel er van Hem geschreven staat, dat Hij niets bezat, hetwelk Hem begerlijk maakte voor het oog. Maar zij scholden Hem uit, omdat Hij de menschen, die ongelukkig waren, goeddeed en hielp, en hun den weg wees naar den hemel. De menschen waren voor Hem ook hard en ruw, en Hij had ook te lijden van afgunst en nijd en boosheid."

„Evenals ik," zei Daniël voldaan, want hij gevoelde nu eenige verwantschap aan dezen Persoon, die hem eerst zoo onbereikbaar ver had geschenen. Als Hij dat alles had ondergaan, dan moest Hij wel weten, wat het was, dit te verdragen.

„Ik zou gaarne nog meer hooren van dien Persoon," zei Daniël aarzelend. „Weet ge, om aan Hem te denken, als ik 's avonds hier bij mijn vuurtje zit."

„Ge zult alles omtrent onzen gezegenden Heiland en Zaligmaker vernemen,” zei Freule Nora met warmte. „Dat beloof ik je. Denk maar zooveel over hem, als gij kunt, Daniël; dat zal je terughouden van het kwaad.”

„U bedoelt van dronkenschap en zoo,” zei Daantje, toestemmend knikkend.

„Ja,” bevestigde Nora. „Ge moet steeds bedenken, Daan, dat Hij er zoo bitter voor geleden heeft en dat het Hem zoo bedroeft. Hij ziet u, en Hij kent u door en door; Hij kent u op al uw wegen, overal waar gij gaat en zijt. En bedenk ook, dat ge niet alleen voor dit leven zijt geschapen, maar voor een ander en beter, een eeuwige gelukzaligheid. Ook uw leven is niet zonder beteekenis, onthoud dit goed.”

Na nog eenige vriendelijke afscheidswaarden en met de belofte, dat zij terug zou komen, verliet Freule Van Wichmond Daantje's somberen kelder.

HOOFDSTUK XI.

Gerechtig onderzoek.

Herman Frank liet het niet blijven bij de bloote kennis van den diefstal, aan Daniël gepleegd. Op zekeren dag verscheen hij in de woning van vrouw Karsten, ten einde haar en haar zoon Kobus in verhoor te nemen, en het bleek hem al spoedig, dat deze op den avond van den diefstal werkelijk in „de Zoete Dronk” was geweest en ook, dat hij alleen van al de jongens tot in den nacht gebleven was. De herbergbezoekers van dien nacht, heimelijk be-

ducht voor de politie, nu de agent zijn onderzoek verder uitstrekke, durfden niet anders dan naar waarheid getuigen, dat hij daar tot één uur gezeten had. Verdere gegevens ontbraken echter nog, want niemand had, gelijk zij beweerden, hem Daniël's woning binnen zien gaan. Maar dat vrouw Karsten en Kobus aanvankelijk gelogen hadden, toen zij beweerden, dat Kobus niet in de herberg was geweest, sterkte Frank in zijn overtuiging, dat de jongen werkelijk den diefstal had gepleegd. Doch daar hij verder geen bewijzen kon vinden, liet hij den knaap voorloopig op vrije voeten.

Sedert het bezoek van Freule Van Wichmond ging Daniël als naar gewoonte zijns wegs. Dag in dag uit was hij met lucifers of vuurmakers op pad. Niemand, die hem voorbij zag gaan, kon iets bijzonders aan hem bespeuren. Toch had hij innerlijk een verandering ondergaan. Want wel ventte hij zijn waar uit, maar hij speelde niet meer voor pias ten pleziere van de schooljongens. Hij maakte zich niet meer schuldig aan kleine oneerlijkheden en speculeerde ook niet meer op het medelijden van het publiek. En zijn wekelijksch bezoek in de herberg had hij gestaakt. Zelfs had hij een keer, toen de waard hem liet roepen om zijn bezoekers te vermaken, rondweg geweigerd om te komen. De herbergier had zich daar niet weinig verbolgen over getoond. Hij dreigde andermaal, Daan uit den kelder te zetten, en wierp hem de grofste scheldwoorden naar het hoofd. Maar Daan bleef op zijn stuk staan.

Frank had hem niet meer opgezocht, nadat hij éens tevergeefs aan den kelder was geweest. De freule had haar bezoek een enkelen keer herhaald, en kort daarop was op zekeren dag tegen den avond een vreemde man

in de steeg verschenen, die een groot pak droeg en bij Daantje binnenging. Ook was hem een rieten armstoel thuis gestuurd, een kussen en een wollen deken. Daniël begreep wel, dat Freule Van Wichmond er de zendster van moest zijn. Hij durfde er haar echter niet voor te gaan bedanken. En daar Frank zich nu ook juist in geen dagen vertoonde, bleef Daniël niets anders over dan geduldig een nieuw bezoek van de freule af te wachten.

Intusschen deed hij zijn best om zóó te handelen, als zij hem voorgehouden had. Hij dacht veel en ernstig na over al hetgeen zij hem had verteld van des Heilands leven en sterven, en wat zij hem bij haar laatste bezoek uit den bijbel voorgelezen had. En hij begon zich ernstig te bekommeren over zijn ziel. Niet zonder beteekenis was immers ook zijn leven, hoe ellendig, gebrekkig en arm dit ook zijn mocht. En er was, buiten Nora en Herman Frank, nog iemand, die waarde hechtte aan zijn vreugdeloos bestaan.

Daniël kon lezen noch schrijven. 't Zou freule Nora dus niets geholpen hebben, als zij hem een bijbel gegeven had; want al had hij dat gevraagd, niemand der bureu zou er hem uit voorgelezen hebben. Zij zouden hem veeleer het boek afhandig gemaakt en het geld, dat zij er voor kregen, in drank hebben omgezet. Het was daarom de bedoeling van de freule, zoo dikwijls mogelijk zelf hem voor te komen lezen, maar allerlei drukte omstreeks het nieuwe jaar was oorzaak, dat zij hem tijdelijk niet bezoeken kon. Hij had nu ook zooveel om over te denken en bij zichzelf te verwerken, dat het misschien wel goed was, als zij een poosje haar bemoeiïngen staakte.

Maar juist, toen zij van plan was, hem weder een bezoek te brengen, overviel haar een zware verkoudheid, die haar niet alleen aan haar kamer, maar ook aan het bed ge-

bonden hield. Te bed liggende schreef zij nu een briefje aan Herman Frank, wien zij verzocht Daniël eens voor haar te bezoeken en te zien, hoe hij het lichamelijk en geestelijk wel maakte. Zij sloot een zilverbon in, opdat Frank eenige levensmiddelen voor hem zou kunnen koopen.

„Zoodra ik hersteld ben, hoop ik zelf weer te gaan,” besloot zij haar schrijven. „Ik zal hem uit den bijbel komen voorlezen; zeg hem dat, met mijn groeten.”

Daniël was, gelijk wij gezegd hebben, den eersten keer, toen Frank aan zijn deur kwam, niet thuis geweest. Hij had toen maar van de gelegenheid gebruik gemaakt om Kobus Karsten en zijn moeder in verhoor te nemen, hetgeen de heele buurt in opschudding bracht. Dat muisje, zeiden ze, zou dus nog een staartje krijgen. Je zou zien, de poppen kwamen nu nog eens recht aan het dansen. De buurt, de herberg en de waard, alles en iedereen werd in opspraak gebracht. En dat alleen om dien dwerg, dien bult.

„Dat heb je er nu van, als grootelui hun neus komen steken in de zaken van ons soort menschen,” beweerde „mottige Ka”, die een trouw bezoekerster van „de Zoete Dronk” was. „Zooals die mooie dame met haar rijkelui's gezicht, die toen bij den dwerg is binnengegaan en hem later van alles heeft thuis gestuurd. Die heeft zeker den agent een foorpje toegestopt en nu brengt deze de geheele buurt aan het roeren ter wille van haar gunsteling.”

En vrouw Karsten, in de geheele buurt bekend als „loensche Mie”, was het volmondig met „mottige Ka” eens. Zij spooog vuur en vlam tegen Daantje. En ze zwoer bij hoog en laag, dat ze 't hem vroeg of laat betaald zou zetten.

„De politie, en een gerechtelijk onderzoek, en dat om een paar centen . . . Heb je ooit van je leven! Zoo'n dwerg!”

HOOFDSTUK XII.

Frank en Daantje.

Toen Herman Frank, na de ontvangst van freule Nora's briefje, zich weer bij Daniël aanmeldde, vond hij dezen niet meer op den grond, maar gezeten in zijn nieuwen rieten stoel, waaruit hij echter dadelijk opstond, zoodra hij Frank ontwaarde. Verrukt over diens bezoek, bood hij hem zijn zetel aan, terwijl hij zelf zijn oude plaats weer innam.

„Welzoo, Daantje,” zei Frank. „Je dacht zeker, dat ik je vergat, nu je mij niet meer zag, hé? Maar ik ben laatst aan je deur geweest, toen je niet thuis was. En nu heb ik een boodschap voor je van de freule en kom ik je wat brengen. Zie eens hier.”

Met deze woorden diepte hij uit zijn zakken verscheidene pakjes op met thee, suiker, koffie, chocolade en een stuk gebraden vleesch, welk laatste zijn Anna voor Daantje had toebereid. 't Was alles een geschenk van de freule, met haar groeten er bij. En ze hoopte gauw te komen om hem uit den bijbel voor te lezen, gelijk zij hem beloofd had.

Daniël nam het aan met een stralend gelaat. Nooit had Herman hem zoo gelukkig gezien. Waarheid was, dat de stumperd de laatste dagen wel wat aan het tobben was geraakt over het wegblijven van de beide menschen, die hem nu het naast aan het hart lagen. Nooit had hij nog met liefde aan eenig menschelijk wezen gedacht. Alle menschen waren hem tot nog toe gelijk en onverschillig geweest. Maar sinds den laatsten tijd was dat anders

geworden. De freule en Frank hadden zijn gedachten geheel in beslag genomen en nu hij hen gedurende enkele dagen niet zag, had een gevoel van gemis en verlatenheid zich van hem meester gemaakt. Hij was dan ook in een eenigszins gedrukte en neerslachtige stemming geweest, voordat Frank kwam. De vijandelijke houding zijner bureu, hun hatelijke opmerkingen, en de dreigingen van den waard hadden daar natuurlijk ook geen goed aan gedaan. Vroeger hadden zij hem ook wel gescholden, wanneer hij niet precies naar hun pijpen danste, doch op andere tijden hadden zij hem weer centen gegeven en hem toegejuicht in de kroeg. Bepaald vijandig waren zij nooit geweest. Maar nu, hij gevoelde het, was hij het voorwerp van hun haat en verachting geworden. En hij had niemand, aan wien hij zijn nood eens klagen kon.

Niemand? Was er dan niet Eén, dien hij zich nabij wist, die kennis droeg van hetgeen hij te verduren had, die het begreep en voor hem voelde, die ook gescholden was geworden en uitgejouwd, ja zelfs met steenen gegooid, zooals de jongens hem laatst hadden gedaan, toen hij de steeg doorging? Kon de Heere Jezus het niet begrijpen, wat je op zoo'n oogenblik gevoelde, als de menschen je zoo bejegenden?

„Ik wou maar, dat Hij nog op aarde was,” had Daantje voor zich heen gezucht, toen hij daar in zijn eenzaamheid ter neder zat en aan den Heiland dacht. „Als Hij nu in deze buurt kon komen en zien, hoe slecht de menschen zijn en hoe ze mij behandelen, dan zou Hij hen wel anders maken. Hij is toch almachtig, heeft de freule gezegd. Vroeger zou ik teruggescholden en zelf ook met steenen geworpen hebben om mij te wreken. Maar dat kan ik nu niet meer doen, nu ik weet, wat Hij zelf verduurd heeft,

dat Hij alles stil verdroeg. Hij schold niet eens terug, maar vergold het kwaad met goed. Om Zijntwil zal ik ook mijn best maar doen, mij stil te houden.”

Tot dit besluit was Daniël juist gekomen, toen Frank binnentrad. 't Was hem een pak van het hart, toen hij dezen zag; want hij was al bang geworden, dat zijn nieuwe vriend hem ging vergeten. Maar nu was spoedig alles opgehelderd, toen hij maar eenmaal wist, dat Frank toch wel aan zijn deur geweest was, doch hem niet had thuis getroffen.

't Was Daniël een raadsel geweest, hoe de buurt hem opeens zoo vijandig gezind was geworden. Doch nu Frank hem vertelde van het onderzoek, dat hij had ingesteld, nu begreep hij er alles van.

„Kobus denkt zeker, dat ik hem heb aangeklaagd en u daartoe heb aangezet,” zei hij. „En nu ik 's zaterdagsavonds niet meer in de kroeg kom, nu dreigt de waard, mij mijn kelder uit te zullen zetten. Ik reken er vast op, dat hij dat een keer nog doet.”

„Nu, dan zullen we ons best doen, dat je een nieuwe woning krijgt,” bemoedigde Frank. „Je zult stellig niet aan je lot worden overgelaten, nu zulk een voorname dame zich aan je gelegen laat liggen. Je hebt thans vrienden, die het wel met je meenen. Ik zou alvast wel eens naar een andere woning voor je rond kunnen kijken. Maar zie je, ik doe niet gaarne iets, voordat ik er met de freule over gesproken heb. En daar zij mij bij zich zal ontbieden, zoodra ze hersteld is, wil ik daar maar liever op wachten. Je moet dus nog een poosje geduld zien te oefenen. En als ze je 't vuur te na aan de schenen leggen, zal ik de buurt eens onder handen nemen.”

„Ge zijt een goed vriend voor me,” zei Daniël dankbaar. „Alle heiligen mogen je zegenen.”

Frank glimlachte.

„Dat is een verkeerde uitdrukking, Daantje,” zei de jonge man ernstig. „De heiligen hebben niets met mij te maken. Zij waren zelf menschen als jij en ik, toen zij nog op de aarde waren, zondig en onvolmaakt. En 't is alleen door den Heere Jezus Christus, dat zij nu geheiligd zijn en in den hemel wonen.”

Daniël keek ernstig.

„O, dus zij waren vroeger eigenlijk maar gewone menschen?”

„Ja, en wij kunnen eenmaal hun gelijk worden, als wij maar denzelfden weg bewandelen, dien zij gezocht hebben, toen zij nog zwakke, zondige menschen waren. En die weg is de Heere Jezus Christus. Wanneer wij tot Hem gaan en Hem vragen, ons te leiden en te helpen, zal Hij ons bij de hand nemen en ons den hemel binnenbrengen, als wij sterven.”

„Hoe ziet het er in den hemel uit?” vroeg Daantje zacht.

„Vraag dat eens aan Freule Van Wichmond, als ze je komt voorlezen uit den bijbel, en je zult er alles van hooren uit Gods woord zelf. Zij wandelen daar in witte kleederen, de gezaligden, met palmtakken in de hand, en dragen gouden kronen.”

„Ik hoop, dat er geen ongelukkige menschen zijn, zooals ik,” dacht Daniël na.

„Welneen,” zei Frank. „Er staat in den bijbel, dat daar geen inwoner zal zeggen: ik ben ziek. Dus ook niet gebrekkig en mismaakt, noch eenzaam en verlaten.”

„Maar,” zuchtte Daniël, „dan is het haast niet te denken, dat ik daar binnen mag komen.”

„En waarom niet, Daantje? Gereinigd door het bloed van Jezus Christus, is daar ook voor jou een plaats. De eenige voorwaarde is maar: Strijd den goeden strijd des

geloofs, wees getrouw tot den dood. Dan zal Ik u geven de kroon des levens, zegt God zelf."

"O," zei Daniël, terwijl zijn oogen schitterden, „den goeden strijd te strijden, dat wil zeggen: als je lust hebt in vechten, en drinken, en allerlei verkeers, daaraan niet toe te geven, maar om Jezus Christus' wil het na te laten?"

„Dat heb je goed begrepen, Daantje," bevestigde Frank met goedkeurenden blik.

HOOFDSTUK XIII.

Barmhartigheden der goddeloozen.

De barmhartigheden der goddeloozen zijn wreed, zegt de Schrift. Dat zou Daniël Donkers ondervinden. Nadat Frank hem verlaten had, ging Daniël even later eveneens zijn huis en de steeg uit om bij de goede gaven, die Frank hem gebracht had, een versch broodje te halen bij den bakker op den hoek. Reeds had hij een oud koperen keteltje met water gevuld en boven het vuurtje tusschen de steenen gehangen aan een ijzeren haak in den schoorsteen. Als hij dan van zijn boodschap bij den bakker terugkwam, zou het water zeker koken en kon hij dadelijk koffie zetten. Hij knoopte de warme, nieuwe bouffante om den hals, verliet den kelder en bond zijn deur goed vast.

't Was Zaterdagavond. In de stegen en sloppen heerschte een ongewone drukte; want de mannen hadden hun week-

geld gebeurd en zaten nu met hun vrouwen in danshuis of kroeg. Alleen aan het eind van de steeg, waar Daantje woonde, was het stil. Wel drong het luidruchtige rumoer van onwelluidende stemmen tot hem door, toen hij zijn kelder verliet, maar overigens heerschte er kalmte en rust.

Daniël stapte stevig door, want het was een mooie avond met een prachtige sterrenlucht. Hij had zijn oude schoenen aan, de nieuwe waren voor overdag. Het winkeltje van den bakker stond zóó vol menschen, dat Daniël vreesde er over een half uur nog te staan, alvorens aan de beurt te komen. Zijn koffiewater kon in dien tijd wel overkoken of misschien geheel verkookt zijn, redeneerde hij; 't was maar beter, dat hij een eindje doorliep naar een anderen bakker. „Loopen kan ik zoo vlug, als ik wil; maar wachten, dat hangt van de koopers af,” dacht Daantje wijs. En gelukkig, bij den tweeden bakker trof hij het beter; men hielp hem daar gauw. Er steeg een warme geur op van het brood, dat hij onder den arm nam en waarmee hij zich nu huiswaarts spoedde.

Toen hij eindelijk zijn kelder bereikte, was hij niet weinig verwonderd, een heele verandering aan de deur te bemerken. Het touw was verdwenen; zeker meegenomen, want er was geen spoor meer van te ontdekken, toch was in plaats daarvan een hangslot aangebracht, dat goed was dicht gemaakt, doch waarvan de sleutel ontbrak. Wat nu te doen? Het venster, hoe laag ook bij den grond, was aan den binnenkant met ijzeren traliën voorzien, zoodat er geen denken aan was, om daardoor naar binnen te komen. Hulpeloos keek Daniël om zich heen, maar zijn oog ontwaarde niemand, die hem helpen kon. Alleen de vuilnisbelt zag hij afsteken tegen de heldere lucht.

Zou hij naar de bureu gaan en hulp halen? Maar wie

zou hem willen helpen, waren ze hem niet allen vijandig gezind? En in „de Zoete Dronk,” welker waard een bos sleutels bezat, waarvan er zeker wel een op dit slot zou passen, zou hij nog het allerminst gehoor vinden, nu hij daar niet meer voor pias wilde spelen.

„Wacht,” zei Daniël ten slotte in zichzelf, „ik weet wat! Als ik den paardenstal doorga, kom ik in de gang achter mijn kelder en kan dan de achterdeur ingaan, die anders nooit opengaat en waar nu ook wel geen mensch aan gedacht zal hebben. Die gang werd bijna alleen gebruikt door Janus, den voddenman, die er zijn lompen door bracht naar het hok, waar hij ze sorteerde. Als Daniël in zijn kelder zat, kon hij door den dunnen brokkeligen muur hem duidelijk hooren en riep hij hem wel eens wat toe. Een enkele maal zelfs had hij de deur eens opengedaan en een praatje met Janus gemaakt, maar daar de deur verschrikkelijk scheef hing, kostte het Daniël te veel inspanning ze weer behoorlijk op haar plaats te brengen en dus bleef die toegang meest gesloten. Maar nu bood zich haar aanwezigheid aan als een uitkomst, meende Daantje.

Hij stapte dus met verlicht hart den paardenstal door, de duistere gang in. Hij was echter nog maar eenige schreden gevorderd, toen hij plotseling zijn evenwicht verloor. En daar hij maar één hand vrij had, omdat hij met de andere het brood vasthield, kon hij niet gauw genoeg steun vinden tegen den muur van den stal. Dientengevolge viel hij met een harden smak voorover in een diepen kuil. Een oogenblik was het, alsof er vonken uit den grond opspatten, toen verdoofde hij en verloor het bewustzijn. 't Was volmaakt donker in den nauwen doorgang. Alleen hoog boven fonkelden de sterren met haar zachten glans.

Hoe lang Daniël daar zoo gelegen had, daarvan kon hij zich in het minst geen rekenschap geven, toen hij ten laatste weer bijkwam. Hij lag als dubbel gevouwen in een diepte, en het was hem onmogelijk zich daaruit op te richten, want een vreeselijke pijn doorvlijmde zijn rug en spieren. Als de sterren hem niet zoo duidelijk hadden verteld, dat hij nog leefde, had hij kunnen denken, dat hij in zijn graf lag. Maar zijn brein was veel te versuft, dan dat hij over zoo iets denken zou.

Wat was er gebeurd en hoe kwam hij op die plek? In zijn val was hij zeker gekanteld, want hij lag met de eene zijde van zijn gelaat tegen den grond. Een lauwwachtig vocht vloeide in zijn hals af. Maar dit veroorzaakte hem toch die ondraaglijke pijn niet. Het waren zijn rug en lenden, die hem jammerkreten afpersten. Slechts langzamerhand keerde zijn denkvermogen terug en kon Daan zich herinneren, wat er met de deur was geweest. Zij hadden hem zeker beet willen hebben. Iemand, die vooruit had gegist, dat hij bij eenig overleg gebruik zou maken van de achterdeur, moest hem daar een strik hebben gespannen, juist boven dezen diepen kuil. Misschien zelfs was die kuil wel met opzet voor deze gelegenheid gegraven. Daniël kon zich tenminste niet herinneren, hem ooit vroeger te hebben opgemerkt. En Janus had er ook nooit van gerept, ofschoon deze er wel last van zou hebben gehad bij het vervoer van zijn lompen. En plotseling rees het vermoeden van een vreeselijke wraakoefening op voor zijn geest. Doch hij keek op naar de sterren en zijn oogen vulden zich met tranen; want het was hem, alsof hij tusschen die hemellichten een schoon en zacht gelaat aanschouwde, dat met de innigste liefde op hem nederblikte.

„Heere Jezus,” fluisterde hij met bevende lippen, „help mij toch!”

Op eens echter werd de sterrenhemel geheel verdonkerd door een zwarte schaduw. Een gelaat vol duivelsche boosaardigheid verscheen tusschen hem en den sterrenhemel.

„Ha, daar lig je nu, leelijke dwerg! Hoe bevalt je dat steenen bedje? Niet zoo zacht en lekker als het kussen van de mooie dame, hé? En je kunt fluiten naar je lekkere wollen deken. En je vriend, de politieagent, is er ook niet om tegen te lamenteeën en mij aan te klagen als dief. Je wou mij in de gevangenis hebben, hé? En nu zit je zelf in de klem! Dat is ook een celletje, waar je niet gemakkelijk uitkomt. Nu, zeg ereis wat. Heb je niets? Spreek op dan, bult!”

Maar Daniël zei niets. Hij staarde in het duivelachtige gelaat van zijn kwelgeest en hoewel hij hevige smart leed, uitte hij toch klacht noch kreet. 't Was Kobus Karsten, dat hoorde hij wel aan de stem. En hij rook ook de dranklucht, die zijn gelaat beroerde. Maar hij zag weder datzelfde gelaat van daar straks. En hij hoorde de woorden door zijn ziel ruischen: „Die als Hij gescholden werd, niet weder schold, en als Hij leed, niet dreigde.” De Heiland had gezwegen, toen Hij zich in beulshanden bevond.

Daniël voelde zijn bewustzijn weer wegzinken. En daar hij in het geheel geen beweging maakte, maar roerloos bleef liggen, gaf Kobus hem een stomp in het gelaat. Een kermende zucht was daar het antwoord op. Kobus haalde nu lucifers uit den zak, streek er een aan en hield dien boven Daniël's gezicht. Maar nu schrok hij toch. De trekken vertoonden een vale bleekheid, de lippen waren blauw en de oogen stonden strak en onbeweeglijk.

„Als hij maar niet dood gaat,” mompelde Kobus. „Dat

zou leelijk kunnen zijn, en dat had ik niet bedoeld. Wacht, ik moet hem in zijn kelder zien te krijgen. Ik zal water op zijn gezicht sprenkelen, dan zal hij wel weer bijkomen. En verder raakt het mij niet, wat er van wordt. Gaat hij dan dood, mij goed. Niemand kan mij iets bewijzen en geen mensch maakt me wat.”

Hij stak een tweeden lucifer aan en zocht nu de deur van den kelder. Spoedig had hij deze bereikt, zette er de knie tegen en na eenige persing sprong de deur, die in de gang uitkwam, open. Nu ging hij Daantje's woning in, waar het donker was en koud; want het vuur was uitgegaan. Hij stak het olielampje aan, dat op de plank stond, en hing, gelijk Daniël ook gewoon was, een ouden lap bij wijze van gordijn voor het venster. Vervolgens keerde hij terug om Daniël te halen. En nu begon het tweede bedrijf. Nu moest hij zijn vijand uit den kuil halen, waar hij hem eerst in had laten vallen. Die beweging en de pijn, waarmede zij vergezeld ging, deden den stakker weer tot bewustzijn komen. Het kostte den sterk gespierden Kobus weinig krachtsinspanning, het kleine lichaam van het dwergmannetje op den vlakken grond te brengen, en van zijn smartkreten trok hij zich slechts weinig aan. Moeilijker evenwel ging het Daniël door de nauwe gang in den kelder te werken. Doch eindelijk gelukte ook dit. Kobus wierp hem op het bed en vond het niet noodig, nog water op zijn gezicht te sprenkelen, want de ongelukkige was thans geheel tot het bewustzijn teruggekeerd. Hij blies de lamp uit en zonder eenig blijk van erbarming of medelijden liet hij den stakkerd aan zijn lot over. Hij verdween door de achterdeur en ging de gang weer in om den kuil zoo goed mogelijk dicht te maken en den strik, dien hij daar gespannen had, weer in zijn zak te

steken, waarna hij behoedzaam door den paardenstal naar buiten sloop. Eerst luisterde hij, bij de steeg gekomen, goed toe, of er geen voetstappen in de nabijheid weerklonken, maar alles was nu stil. Rechts en links om zich heen loerende, bereikte hij de voordeur van den kelder en maakte het hangslot los. Hoor! was daar niet iemand? Kobus meende stellig voetstappen te hooren. Zoo vlug mogelijk verschool hij zich achter den vuilnishoop bij den muur. Neen, gelukkig, hij had het zich maar verbeeld. Misschien was het een muis geweest, die voorbijschoot. Hij liet de deur van den kelder maar los, er zou vannacht toch niemand naar den dwerg komen kijken. Na zich eerst nog weer verzekerd te hebben, dat geen verspiedend oog hem volgde, sloop de booswicht voorzichtig de steeg uit. Hij zocht zijn moeders huisje op en bekommerde zich verder over het ongelukkige Daantje niet. Wel zegt de Schrift, dat de barmhartigheden der goddeloozen wreed zijn.

HOOFDSTUK XIV.

Alleen, maar niet verlaten.

De morgen brak aan; 't was Zondag. Den geheelen, langen nacht had Daniël doorgebracht, nu eens bewusteloos, dan weer kermende van pijn; in de treurigste omstandigheden, verlaten en alleen. Daarbuiten scheen de winterzon met flauwen, matten glans; maar geen enkele lichtstraal drong door in den donkeren kelder van den eenzamen lijder, die rilde van koorts, en wiens lippen droog

en brandend waren. Niemand bood hem een dronk tot lafenis, niemand schudde zijn hoofdkussen eens op, of legde zijn lijdend lichaam eens in een gemakkelijker en wat minder pijnlijke houding.

Was hij dan nu van iedereen verlaten? Waar was het aanminnige gelaat, hetwelk nog zoo kortelings zoo vol liefde en mededoogen zich over hem had neergebogen? Waar de eenige vriend, dien hij op de wereld bezat? Met smachtend verlangen zag hij uit naar hen beiden. En toen herinnerde hij zich weer, hoe zij beiden hem verzekerd hadden, dat hij nooit alleen was, omdat er Eén is, die ons altijd nabij is en steeds nabij blijft, die ons nooit verlaat en in de donkerste uren ons met het licht van Zijn liefde omgeeft.

„Heere Jezus, help mij toch!” had hij dien nacht gezocht, terwijl hij opzag naar de sterren. En van dat oogenblik af had hij zich niet meer zoo gansch alleen gevoeld. De ontfermende, levende Zaligmaker, ofschoon onzichtbaar, stond toch aan zijn sponde.

„Heere Jezus Christus!” fluisterde hij, en tranen vulden zijn oogen; want hij dacht nu aan des Heilands pijn en smart, geleden in Gethsemané en aan het kruis.

Heel voorzichtig werd de deur opengeduwde. Er kwam eerst een kinderhandje tevoorschijn, toen vertoonde zich een lief, rond gezichtje om den hoek. Zoekende keken een paar kinderoogen de ruimte rond. Toen vernam Daniël's oor een zacht geroep.

„Wie is daar?” vroeg hij, blijde dat er een menscheijk wezen in de nabijheid was.

„Ik ben het, Daantje,” antwoordde het kind.

„Wiesje?”

„Ja. Ben je ziek, Daantje?” vroeg zij medelijdend. „Omdat je nog te bed ligt en het is al lang dag.”

„Kom binnen, Wiesje,” verzocht Daniël. „Ja, ik ben ziek. Wil je mij een beetje water geven, ik heb zoo'n dorst.”

Het kind voldeed aan dit verlangen en gaf hem te drinken. Toen vroeg ze schuchter: „Is er niemand, die voor je zorgt, Daantje? Dat spijt me. Wil ik moeder roepen?”

„Neen,” zei Daniël, „doe dat maar niet. Kom mij zelf af en toe maar wat water geven; want ik lijd zoo'n dorst.”

„Ben je heel erg ziek, Daantje?” vroeg het kind opnieuw.

„Ik ben gevallen en mijn rug doet zoo zeer. Wil je mijn kussen even omkeeren?”

Wiesje voldeed ook aan dat verlangen.

„Nu ben je weer heel alleen, als ik wegga,” zei het kind bedroefd.

„Neen,” stelde haar Daniël gerust. „Of ja, wel alleen, maar niet verlaten; want de Heere Jezus Christus is bij mij.”

„Hier?”

„Ja.”

„Maar ik zie hem niet.” En Wiesje keek verwonderd rond. „Er is hier niemand.”

„Ge kunt Hem ook niet zien, en toch is Hij dicht bij mij, en dat troost mij.”

Het kind legde haar handje op het klamme voorhoofd van den lijder. Haar oogjes waren vochtig.

„Ik zal terugkeeren, Daantje,” beloofde ze. „Heusch.”

Toen ging ze zachtjes heen.

't Was twee uur in den middag, toen Freule Van Wichmond zich gereed maakte tot een bezoek aan Daniël. Den vorigen avond had Frank bij zijn thuiskomst een briefje gevonden, waarin de freule hem verzocht, nog dienzelfden avond aan haar huis te komen. Hij ging onmiddellijk.

„Ik ben geheel hersteld, gelijk ge ziet,” had zij opgewekt gezegd. „Nu wil ik gaarne mij zoo spoedig mogelijk van

mijn belofte aan het dwergmannetje kwijten. Kunt ge morgen ook met mij medegaan? Ik ga liever niet alleen door die stegen en beruchte buurten. Eerlijk gezegd, ben ik daar nog altijd een beetje huiverig voor."

Gelukkig had Frank juist den volgenden middag vrijaf en waren ze met hun afspraak dus spoedig gereed. De freule had liefst, dat hij in burgerkleeren kwam, dat verwekte het minste opzien. Zij wilde ditmaal geen rijtuig nemen en verzocht Frank, haar op een bepaald punt op te wachten. Samen zouden ze dan de Stegenbuurt doorkruisen. Natuurlijk vertelde de agent van het bezoek, dat hij daar juist bij Daniël had afgelegd en van de gemoedsstemming, waarin hij hem had aangetroffen. Het verheugde Nora, dat haar laatste gesprek blijkbaar indruk op den dwerg had gemaakt; en zij nam zich voor, ook nu weer haar bijbeltje mee te nemen.

Zoo bevond zij zich dan nu op weg tot vernieuwden liefdearbeid en godsdienstig onderricht. De klok op den Westertoren had juist drie uur geslagen, toen zij met haar geleider de bekende steeg bereikte. Daniël lag in een verdooving, toen zij de kelderdeur openden en binnentraden. Een zacht gekreun trof terstond hun oor.

„Daantje, mijn vriend, wat is er? Ben je ziek?" vroeg de dame, terwijl zij haastig op zijn bed toetrad en Frank op eenige schreden afstands bleef staan.

„Gisteravond trof ik hem nog in den besten welstand aan," sprak de laatste, eenigszins verbijsterd. „Wat kan hem toch overkomen zijn?"

Daniël opende de oogen en toen hij de freule herkende, die zich over hem heenboog, kwam er een glans op zijn gelaat.

„Komt gij mij halen om mij daarheen te brengen? Dat

is goed," sprak hij tevreden. „Hoe was het ook weer, dat van Vrede op aarde? O ja! Eere zij God, eere zij God!"

De freule wenkte Frank, naderbij te treden.

„Hij ijlt," fluisterde zij. „En hij is ziek, zie maar."

„Daantje," zei Frank, „hier is de freule, naar wie je zoo hebt verlangd. Je wilde de freule bedanken voor alles, wat ze voor je gedaan heeft. Ken je de freule niet meer? Vertel haar, wat je overkomen is; want je bent toch zeker niet maar zoo in eens heel ziek geworden? Gisteravond was je nog zoo goed. Is er wat met je gebeurd?"

„Die als Hij gescholden werd, niet weder schold, en als Hij leed, niet dreigde," zei Daniël zacht. „Daarom heb ik niet teruggescholden en hem ook niet bedreigd." En een glimlach verhelderde zijn gelaat.

„En gij moet hem ook vergeven en gij zult hem geen kwaad doen, al deed hij het om zich te wreken; want hij weet niets van God en Jezus Christus, ziet ge? Hoe was het ook weer, wat hij bad?"

„Vader, vergeef het hun; want zij weten niet, wat zij doen," zei Nora zacht. „Bedoel je dat, Daantje?"

Daniël gaf geen antwoord, maar herhaalde de bede zacht voor zichzelf. Het was maar al te duidelijk, dat hij zijn bezoekers niet herkende.

„Hij is heel ziek," zei de freule. „Wat mag er toch met hem gebeurd zijn? Hij kan hier ook zoo niet blijven, zoo geheel alleen in zulk een toestand, met niemand om hem te verplegen. Als ge een rijtuig voor me bestellen wilt, zal ik naar een ziekenhuis rijden om te vragen, of hij daar oogenblikkelijk kan worden opgenomen. Ik zal hier op u wachten, en dan kunt gij mij straks verbeurten. Mocht ge dichtbij een dokter kunnen vinden, breng dien dan meteen maar in het rijtuig mee."

Frank was dadelijk bereid. Het was voor freule Nora wel iets vreemds, daar zoo geheel alleen bij een dood-zieken stumperd in een armoedig kelderhol te vertoeven. Zij legde liefkoozend haar hand op Daniël's voorhoofd, terwijl tranen van deernis haar oogen vulden.

„Mijn dwergmannetje,” zei ze zacht.

Hij staarde haar aan met van koorts gloeiende oogen.

„Wel alleen, Wiesje, maar niet verlaten,” vervolgde de lijder het gesprek, dat hij met het kleine meisje had gevoerd. „De Heere Jezus is bij mij.”

HOOFDSTUK XV.

Wat Daniël zag.

De minuten schenen freule Nora uren toe. Eindelijk kwam Frank terug. Hij bracht een dokter in het rijtuig mee, wien hij onderweg alles omtrent den zieke en diens bezoeker had verhaald. De dokter, een man van middelbaren leeftijd en veel ondervinding, zag den toestand dadelijk ernstig in. Hij zond Frank naar de herberg om daar een lamp te leenen, ten einde den zieke beter te kunnen onderzoeken. Spoedig wist nu de heele buurt, wat er met het dwergmannetje gaande was. De dame van laatst was weergekomen met denzelfden agent, die Kobus Karsten en zijn moeder had verhoord, maar thans in burgerkleeren. En nu was er een dokter bij Daniël gehaald. Wat zou die daar noodig hebben? Was er soms wat met den dwerg

gebeurd? Maar dat kon haast niet; want gisteren liep hij nog door de steeg. De buurt begreep er niets van.

Kobus Karsten bevond zich ook onder den babbelenden troep. Zijn gezicht werd bij afwisseling rood en bleek. Iemand, die scherp opmerkte, zou begrepen hebben, dat er iets niet pluis moest wezen. Kobus hield zich echter van den domme.

Toen de dokter zijn onderzoek geëindigd had, begaf hij zich met een bedenkelijk gezicht naar den hoek van den kelder, waar freule Nora, in Daniël's rieten stoel gezeten, in spanning den uitslag zat af te wachten. Frank, die de lāmp omhoog gehouden had om den dokter bij te lichten, zette haar neder op de kolenkist en bleef daar zoolang staan.

„Hij moet sterven,” zei de dokter zacht tot de dame, „er is niet de minste hoop op herstel. Hij is vreeselijk gekneusd en zijn ruggegraat is beschadigd. Naar alle waarschijnlijkheid zal hij den nacht niet meer doorkomen. Hij moet een doodelijken val hebben gedaan. Weet u ook, hoe dat gekomen is?”

Maar freule Nora kon het niet zeggen.

„'t Is gelukkig voor den stumperd,” ging de dokter voort. „Wat beteekent zulk een leven als het zijne?”

„Toch is ook dit leven niet geheel zonder beteekenis, dokter,” zei Nora met tranen in haar stem. Zij was opgestaan en keek den geneesheer recht aan.

„Maar ik geef u gelijk, dat het misschien gelukkig is voor den stumperd, dat zijn gebrekkig, armelĳk bestaan spoedig een einde neemt. Ik dacht daar straks, hem naar het ziekenhuis te brengen.”

„Neen,” zei de dokter, „doet u dat niet. Hij kan niet meer vervoerd worden. Laat hem rustig liggen, waar hij is. Ik heb eenig geronnen bloed in zijn hals waargenomen.

Weet u ook, hoe dat gekomen is? . . . blz. 68

Indien u wilt, kunt u hem daarvan reinigen. Uw hand is zachter dan de mijne en elke aanraking doet hem pijn."

"Wat kan ik nog meer voor hem doen om zijn lijden te verzachten, dokter?" vroeg Nora bewogen.

"Ik geloof, dat u zijn lijden het meest verlicht door zoo lang mogelijk bij hem te zijn. Werkelijk, freule, 't zal spoedig met hem gedaan zijn."

"Ik wil gaarne bij hem blijven, dokter. Maar zeg mij, zou het nog heden afloopen?"

"Neen dat denk ik niet. Het zal nog wel nacht worden. Maar den morgen haalt hij niet meer."

"Dan ga ik even naar huis om van alles voor hem te halen, wat hem nog verlichting geven kan. En verder zal ik bij hem blijven tot het einde." En aan Frank vroeg zij: "Wilt gij zoo vriendelijk zijn hier te wachten, totdat ik terugkom? Ik rijd zoo ver mogelijk met den dokter mee en ga dan door naar huis."

Met een droevigen blik op den armen Daniël verliet zij met den dokter nu den kelder. Thans was Frank op zijn beurt met Daantje alleen. Deze was weer geheel buiten kennis. Frank keek den kelder eens rond.

"Hier moet iets bijzonders hebben plaats gegrepen," dacht hij. "Ik wil er een lief ding op verwedden, dat er een misdaad is gepleegd. En ik zal daar achter komen ook. 't Zou me niet verwonderen, of die Karsten en zijn lieftallige moeder zijn er in betrokken. Maar wacht eens, wat is er met die deur? Een gat in geboord? Jawel. En die andere, daar heel in den hoek, hangt scheef op zijn plaats."

Frank nam de lamp, die nog op de kelder-kist stond te branden, in de hand. En nu ving hij een nauwkeurig onderzoek aan. De geheele kelder werd flink opgenomen.

Daarna begaf hij zich naar de achterdeur en lichtte deze met forsche hand uit haar hengels. Thans ontwaarde hij den nauwen doorgang naar den paardenstal. Voetje voor voetje schoof hij er door en kwam zoo aan de plek, waar Daantje zijn noodlottigen val had gedaan. De aarde en steenen, door Kobus Karsten heel luchtig in den kuil geworpen, zakten in, toen Frank er zijn voet op zette. Bijna was hij zelf ook nog gevallen met de brandende lamp in de hand, doch hij wist zich staande te houden. Hij bukte zich en onderzocht oplettend den grond. En daar ontdekte hij een gedeelte van den strik, dat was blijven hangen. En nog wat. Tusschen de aarde en de steenen uit stak de punt van een roode das, waarin Frank onmiddellijk genoemd kleedingstuk van Kobus Karsten herkende.

„Zoo, mannetje!” zei hij, terwijl hij das en strik in zijn zak stak, „nu hebben we je. Je bent een dief en een moordenaar allebei. Je hebt den stumperd hierheen gesleept om je wraak aan hem te koelen, dat is zoo klaar als de dag. Wacht maar, de afrekening komt gauw genoeg.”

Bleek van verontwaardiging keerde Frank in den kelder terug. Het volle licht van zijn lamp viel op het pijnlijk verwrongen gelaat van Daniël, die weer bij kennis scheen te zijn. Frank zette de lamp neer en trad naderbij.

„Daantje,” zei hij, „arm, arm Daantje!”

Er gleed een glimlach over diens gezicht. Zijn hand zocht die van Frank. Hij lichtte het hoofd wat op en Frank schoof er voorzichtig zijn arm onder. Met een zucht van verlichting liet Daniël nu zijn hoofd rusten op den sterken, maar teederen arm, die hem ondersteunde. Hij staarde in de vriendelijke bruine oogen, die hem aankeken.

„Ik heb wat moois gezien,” zei Daniël zacht. „Niet in het vuur, maar echt.”

„Toe, vertel het mij eens,” drong Frank.

„Ik heb mij zelf gezien, niet zoals ik nu ben, leelijk en mismakaat, maar mooi en recht. En ook niet slecht meer. In een nieuw lichaam en zonder zonde. Eens heb ik u benijd en gedacht: ik zal nooit recht worden, zoals hij. Maar nu weet ik toch, dat het gebeuren zal. Het zal een nieuw lichaam zijn, dat Hij mij geven zal. Omdat Hij niet meer op aarde is, zoals toen, zal ik nu tot Hem gaan, om dit nieuwe lichaam te ontvangen.”

„Wie zal je dat nieuwe lichaam geven, Daantje?” vroeg Frank ontroerd.

„Jezus Christus, als ik Hem zal zien. Niet in het vuur hier in mijn donkeren kelder, maar daar waar het mooi is en licht. Ge weet wel, waar die lichte gestalten zweven in hun witte gewaden, met de palmtakken en de kronen, waarvan gij me hebt verteld. In den hemel. Daarom moet ge hem niet hard vallen. Ge weet wel, wien ik bedoel. Hij heeft alleen maar mijn lichaam verwoest, maar mijn ziel kon hij niet beschadigen.”

„Daantje,” zei Frank, „zeg mij één ding en ik zal je niets meer vragen, nu ik weet, dat het goed met je is in het gezicht van den dood. Wie heeft je dat ongeluk laten krijgen?”

Daniël antwoordde niet. Een korte, maar hevige strijd teekende zich af op zijn gelaat.

„Vraag het mij niet,” smeekte hij. „En beloof mij één ding. Doe hem geen kwaad, als ik ben heengegaan. Belooft mij dit.”

Frank voelde zich onrustig worden. Hij had met groot plezier dien laaghartigen hooswicht eerst een pak slaag toegediend en hem daarna achter slot en grendel gedraaid. En nu moest hij zijn natuur geweld aandoen. Nu moest

hij Daantje op zijn sterfbed beloven, dat hij den knaap niets zou doen.

't Was, of Daniël wist, wat er in Frank omging.

„Wilt ge mij nog eenmaal in uw arm laten rusten?” smeekte hij. „Ik zal dan denken, dat ik ook eens een vader heb gehad.”

Onmiddellijk voldeed de jonge man aan dit verzoek. Met vrouwelijke teederheid nam hij den ongelukkige zacht en voorzichtig in zijn arm en aan zijn hart. Het arme schepsel, 'twelk op aarde vader-, noch moederliefde had gekënd, besepte voor één oogenblik de weelde daarvan. Hij liet het hoofd aan de trouwe borst zinken en Frank hield hem vast, zooals hij zijn eigen kind koesterend in zijn armen nam, even zacht en even teeder.

„Als ge later aan mij terugdenkt, zal het zijn, zooals ik dan ben, en niet zooals nu. Ik bedoel, zooals ik mijzelf gezien heb, slank en recht, in het witte kleed, waarvan ge mij verteld hebt.”

„Ik zal het doen, Daantje. Ik beloof het je,” zei de jonge man met een traan in het oog.

HOOFDSTUK XVI.

Niet zonder beteekenis.

't Was donker, toen Nora met het rijtuig terugkwam. Daar Frank tot den volgenden middag verlof had, besloot hij, bij de freule te blijven, als deze het verlangde. En de freule nam dit aanbod gaarne aan. Hij zond een jongen

uit de buurt naar zijn huis om zijn vrouw gerust te stellen. De freule had van alles meegebracht, wat maar eenigszins kon dienen tot verlichting van Daniël's lijden. Haar moeder had haar, nadat zij thuis inderhaast iets van het middagmaal, dat op tafel stond, gebruikt had, een en ander meegegeven voor den nacht en daarbij ook op Frank gerekend. En toen zij nu goed en wel haar plaats bij Daniël had ingenomen, verliet Frank voor eenige oogenblikken den kelder.

Nora's eerste zorg was, Daantje's gelaat en hals te reinigen met de watten, die zij had meegebracht. Inmiddels begaf Frank zich naar de woning van vrouw Karsten. Kobus, die bij de tafel zat, werd krijt-wit bij zijn komst.

„Jij gaat eens even met mij mee,” beval de man van de wet. „Ik heb een woordje met je te spreken.”

„Maar ik heb niets gedaan,” verweerde de schuldige zich, terwijl het bloed hem naar het hoofd steeg.

„Ken je soms je eigen das niet?” vroeg Frank nu met nadruk. „Als je niet oogenblikkelijk meegaat, zit je in minder dan geen tijd achter slot en grendel. En jij ook, vrouw, kunt tegenwoordig zijn bij hetgeen voorvalt,” wendde hij zich tot de moeder.

De vrouw volgde bevend en bevreesd den agent, die haar zoon stevig had beetgepakt en nu zijn schreden richtte naar den kelder van Daniël.

„Wie boorde dat gat in de deur om den toegang te beletten?” zei hij barsch en duwde vervolgens Kobus voor zich uit den kelder in, waar hij zijn excuus maakte tegenover de freule, dat hij haar met politiezaken lastig vallen moest. De freule keek heel verbaasd op, bij het gezicht van Kobus en diens moeder.

„Straks zal ik u wel opheldering geven,” zei Frank beleefd. „Vergun me slechts, dat ik nu mijn plicht doe.”

Toen duwde hij Kobus tot vlak bij het bed van Daniël. Rillend over al zijn leden stond de booswicht aan de stervenssponde van zijn slachtoffer.

„Beken,” beval Frank. „Bedenk, dat ontkennen je niet buiten de gevangenis zal houden en dat bekennen je er niet in zal brengen, tenzij hier genade voor recht geschiedt.”

Maar eer de schuldige een enkel woord geuit had, ging de kelderdeur zachtjes open en vertoonde zich een ander bleek gelaat.

„Mag ik binnenkomen?” vroeg met een zachte stem . . . de waard uit „de Zoete Dronk.”

Frank en de freule stonden hem dit toe.

„Beken,” herhaalde Frank, den schuldige als in een ijzeren schroef vasthoudende. „Hier in tegenwoordigheid van deze dame, je moeder en den kastelein. Eerst heb je Daniël bestolen, nietwaar? En toen je bang was, dat er wat van komen zou, heb je wraak gezocht en den ongelukkigen stakkerd daar met opzet een doodelijken val laten doen.”

„Het was mijn doel niet, hem dood te laten vallen,” bracht Kobus er met moeite uit. „Zoo had ik het niet gemeend.”

„Maar je hebt toch den strik gespannen en den kuil gegraven, nadat je den toegang door de deur onmogelijk had gemaakt. Spreek op, booswicht! Hier is je das. Het bloed van je slachtoffer kleeft er aan.”

En Frank haalde de das te voorschijn, waarvan de punt stijf was van bloed.

„Genade!” smeekte de moeder in grooten angst, toen ze den toestand overzag en de bewijzen niet kon loochenen.

„Niet om uwentwil, vrouw, zal hem genade voor recht wedervaren. Dat hangt alleen af van den stervende, van wiens dood hij de bewerker is.”

Daar stak op eens Daniël met een glimlach van verzoening en hemelschen vrede zijn vijand de hand toe.

„Om Christus' wil, die ook mijn zonden vergeven heeft, ik vergeef het hem,” sprak Daniël met heldere, vaste stem.

„Amen!” zei freule Nora uit den grond van haar hart.

„Jij kunt gaan,” beval Frank met een wenk aan de moeder. „En hier, neem je zoon ook mee.”

Beiden verwijderden zich.

En nu trad de waard naderbij.

„Daniël,” zei hij met nokkende stem, „zie mij aan, arme jongen.”

Daniël deed het.

„En zeg mij nu na, misschien voor de allerlaatste maal, dit ééne woord: Vader!”

Even werden de oogen van den stervende verwonderlijk groot en strak. Hij staaarde den man, die daar voor hem stond, aan, als met ontzetting en vrees. Toen, plotseling, verhelderde het licht der eeuwigheid, hetwelk op deze aardsche tooneelen van droefheid en ellende viel, zijn blik. Hij vatte, en begreep.

„Vader,” herhaalde hij zacht. En toen: „Ik vergeef.”

„Amen,” zei Frank nu plechtig.

De inspanning, het aangrijpende der laatste oogenblikken, was te veel voor Daniël geweest. Een glimlach vol van vrede en verzoening vestigde zich op zijn gelaat. Een diepe zucht, een zachte snik, en Daniël Donkers' lijden was voorgoed op aarde uitgeleden.

„En toch zal zijn lijden niet zonder beteekenis zijn geweest voor meer dan één,” zei freule Nora ernstig, terwijl zij hem met betraanden blik de oogen sloot.

HOOFDSTUK XVII.

Besluit.

De waard stond er op, de begrafenis-kosten te dekken, en freule Nora zorgde er voor, dat haar dwergmannetje op eervolle wijze ter aarde werd besteld. Frank ging met den kastelein van „de Zoete Dronk” achter het lijk, toen dit grafwaarts werd gedragen.

Het was slechts aan enkele buurtbewoners bekend geweest, dat de herbergier Van den Burg de vader was van Daniël en dat hij zijn kind bij den dood der moeder, toen het nog maar drie jaar oud was, bij een oude vrouw had uitbested. Tegen de vrouw, met wie hij later trouwde, had hij echter nooit over het bestaan van dit kind durven spreken, vooral niet, toen bij het opgroeien bleek, hoe misvormd de stumperd was. En na den dood der oude vrouw, die met het kleine, ongelukkige Daantje in den kelder had gewoond en bij wie hij was uitbested, had Van den Burg den stakkerd daar verder maar alleen laten betijen, terwijl hij hem reeds vroeg allerlei karweitjes verrichten liet, als flesschen spoelen en glazen omwasschen, waarvoor hij hem dan te eten gaf. Naarmate Daantje grooter werd, had de waard echter meer en meer zijn handen van hem afgetrokken. Hij moest maar zien, hoe hij met venten den kost verdienen kon.

Daar Daniël in het donkerste gedeelte der steeg woonde, had hij eerst den bijnaam gekregen van „donkere Daan,” hetwelk later in „Daan Donkers” overging. Maar bij Daniël's sterfbed was het geweten van den waard gaan spreken, had de stem van het bloed zich laten gelden,

hadden wroeging en te laat berouw hem tot bekentenis gebracht, in tegenwoordigheid zelfs Van Freule Van Wichmond en van Frank.

Uit eerbied voor het laatste verlangen, door den overledene geuit, werd geen vervolging tegen Kobus Karsten ingesteld. Maar het sterfbed van den ongelukkigen toberd, diens verzoenende en vergevende liefde, hadden een diepen indruk gemaakt op het gemoed van den slechten knaap. Zijn geweten liet hem geen oogenblik met rust, het berouw kwelde hem, en hij nam zich voor een beteren weg te bewandelen. Frank hield hem daarbij voortdurend in het oog. Maar toen hij zag, dat het ernst was met het berouw van den deugniet, sprak hij daarover met freule Nora, wier arbeid telkens ruimer veld won en wie hij steeds ter zijde bleef staan. Hij hielp haar overal, waar haar jeugd, haar onervarenheid en zwakheid te kort moesten schieten. Zijn kinderen kwamen later bij haar op de zondagsschool en toen het volgend jaar de kerstboom weer was opgericht in de eetzaal van het deftige huis in de Vondelstraat en daar omheen het „Eere zij God” werd aangeheven, werd ook het dwergmannetje herdacht, wiens leven niet zonder beteekenis was gebleven, al was hij slechts een mismaakte straatfiguur geweest. Hij toch had Freule Eleonora van Wichmond en Herman Frank, den politie-agent, tot elkander gebracht in hun gemeenschappelijken arbeid onder de verlorenen en de verlatenen van donker Amsterdam.

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. Veracht en verworpen	5
II. Doornen en distelen	10
III. Arm Daantje	14
IV. Nacht en morgen	17
V. Een gesprek op straat	21
VI. Twee Kerstfeestvieringen	25
VII. Nieuwe indrukken	30
VIII. Vrede op aarde	34
IX. Een andere wereld	39
X. In den kelder	43
XI. Gerechtelijk onderzoek	48
XII. Frank en Daantje	52
XIII. Barmhartigheden der goddeloozen	56
XIV. Alleen, maar niet verlaten	62
XV. Wat Daniël zag	67
XVI. Niet zonder beteekenis	72
XVII. Besluit	76

